

Sammanställning av prejudikat rörande skattepliktig och skattefri fastighet

Nedanstående utgör ett omtryck av en av kammarrättsrådet Nils Bodin verkställd, i årgång 1951 av denna publikation, s. 317—334, publicerad rättsfalls-sammanställning, kompletterad med senare rättsfall och reviderad med hänsyn till ändrad lagstiftning av kammarrättsrådet J. Fröberg och publicerad i årgång 1957, s. 346—372. Då kammarrättsrådet Fröberg inte haft möjlighet att ytterligare komplettera sammanställningen, har kammarrättsrådet Bo Fredelius efterkommit redaktionens begäran härom. Sammanställningen är avsedd att belysa endast begreppen fastighet vid fastighetstaxeringen samt skattepliktig och skattefri fastighet. Betr. sådana frågor, i vilka jämlikt 127 § taxeringsförordningen besvär icke må föras hos Kungl. Maj:t, såsom rena värdefrågor och frågor om taxeringsvärdes fördelning å delvärden, äro givetvis Regeringsrättens avgöranden icke vägledande. I åtskilliga nedan återgivna rättsfall från kammarrätten hava sådana frågor icke underställts kammarrättens prövning. Då i de nedan upptagna rättsfallen likväl inlagits uppgifter om åsatta taxeringsvärden och deras fördelning å delvärden m. m., har så skett endast för att giva en mera konkret bakgrund till de föreliggande frågorna.

Hänvisningarna avse beträffande av Regeringsrätten avgjorda mål, referat eller notiser (finansdepartementet) i Regeringsrättens årsbok (RÅ), i fråga om av Högsta domstolen avgjorda mål referat i Nytt Juridiskt Arkiv (NJA), och vad angår mål, som avgjorts av kammarrätten genom utslag, vilket ej överklagats, datum för kammarrättens utslag (KR:s utslag.)

A) Fastighet eller ej (4 § KL)

Asfaltverk

var uppställt på marken på stöttor, nedsatta i betongfyllda oljefat, vilka nedsänkts 20—30 cm i marken. Konstruktionen ansågs vara sådan, att asfaltverket fick antagas vara avsett att flyttas från ort till annan och därför ej att anse som byggnad (RR:s utslag 13/2 1964). Jfr *Provisoriska byggnader*.

Bageri.

I bagerirörelse använda ugnar ha hänförts till fastighet (KR:s utslag 23/4 1940).

Baracker

för torvberedning ha hänförts till fastighet (KR:s utslag 4/11 1940).

Ber.sinförsäljningsanläggning.

Fastighet: 1. en bensinförsäljningsstation (som ansågs utgöra byggnad å ofri grund) jämte därtill hörande bensinbehål-

lare (förankrad å betonggrund i en fördjupning i marken) med rörledningar och mätapparat men icke en där använd luftkompressor, som ej ansågs höra till byggnaden (RÅ not. 623/1932),

2. en bensinförsäljningsstation, bestående av en å ofri grund uppförd kiosk med därtill hörande cistern och bensinpump (RÅ not. 501/1935),

3. bensinbehållare jämte mätapparat vid bensinförsäljningsanläggning har ansetts ej skola särskilt taxeras utan vid taxering såsom tillbehör inräknas i värdet å byggnad, om sådan funnes uppförd vid anläggningen samt bensinbehållaren jämte mätapparat och byggnaden tillhörde samma ägare (RÅ ref. 26/1934).

Icke fastighet: 1. å annans mark uppförd bensinförsäljningsanläggning (s. k. bensinmack), vilken utgjordes av en några meter under jordytan nedlagd cistern av järnplåt, förenad genom en rörledning med en ovan jord fast monterad, lätt löstagbar och flyttbar mätapparat med pump men utan någon tillhörande byggnad (RÅ ref. 52/1933),

2. en bensinanläggning — bestående av en under jordytan belägen, å fundament vilande cistern, rymmande 5.000 l., och av en ovan jord fast monterad mätapparat med pump — har ansetts ej utgöra byggnad (RÅ ref. 27/1947, som avsåg ett mål angående ansökan av oljebolag om rätt att uppföra en bensinanläggning).

Bergverkstad.

En under flygförvaltningens förvaltning stående s. k. bergverkstad, belägen under vissa stadsägor i stad, har ansetts utgöra byggnad (KR:s utslag 26/5 1948). Se även under B) 1 mom. c). Jfr *Tunnel* och *Skyddsrum*.

Bilvåg,

se Kalkbrott.

Brygga

med därtill hörande markområde (lastplats) har ansetts hänförlig till fastighet; bryggan utgör byggnad (RÅ ref. 40/1949).

Jfr *Lastkaj* och *Sockerfabrik* samt under B) 2 mom. *Hamnanläggning*.

Bryggeri.

Fastighet: ångpannor med murverk och tillbehör, ångackumulator, ångturbin med elektriska generatorer, ekonomiser med murverk, vaporackumulator, reservångmaskin, kylkompressorer, omformareaggregat, transformatorer med instrumentering och kablar (jfr *Transformatorstation*), maskiner och ledningar till siloceller, bryggverk, humlesil, huvudtransmissioner med motorer, kylgenerator, kylvörtkar med pumpar och ledningar, rörledningar för kylvatten, kylslingar med armatur och kondensatorer, Kölna Germania, Kölna Topf, hissar, luftkompressorer, dieselmotor och elektrisk generator, bensinpumpanläggning (jfr *Bensinförsäljningsanläggning*), vacuumump med tillhörande rör, vörtkylapparat, kylcisterner och jäskar (jfr *Bränneri*) (KR:s utslag 28/5 1940).

Icke fastighet: stående och hängande lagertanks, sköljmaskiner, mustapparat, pastöriseringsmaskiner, svarv, kipphyvel, universalfräs, pelarborrmaskin, smidesässjor, aluminiumtanks, trycktanks samt tankt av rostfritt stål, av emaljerad stålplåt och av järn (KR:s utslag 28/5 1940).

Bränneri.

Fastighet: 1. jäskar (KR:s utslag 2/4 1947),

2. ångpanneanläggning (jfr *Cellulosa-fabrik, Snickerifabrik och Varv*), bestående av ångpanna, inmurad med tegel och stående direkt å fastighetens grund, värde 6.000 kr (KR :s utslag 6/11 1947),

3. ångmaskin om c:a 25 hkr (jfr *Varv*), fastskruvad på en bädd av betong, vilken i sin tur vilade direkt på fastighetens grund (KR :s utslag 6/11 1947),

4. destillationsapparat, bestående av två lodräta cylindriska kolonner av kopparplåt, vilka sträckte sig genom två våningsplan och nedtill vilade på två från grunden beredda betongsocklar; de hade till följd av sin tyngd icke fastskruvats utan stodo lösa på socklarna; värde 10.000 kr (KR :s utslag 6/11 1947),

5. potatiskokare, bestående av en lodrätt stående cylinder av plåt, vilken nedtill avsmalnade trattformigt och rymde c:a 3.500 kg potatis; den nedre spetsiga delen av kokaren vilade på en betongbädd, som gjutits direkt å fastighetens grund; till följd av behållarens tyngd hade den ej fastskruvats utan vilade lös på betongbädden (RÅ not. 1434/1949),

6. jäskar, bestående av fyra behållare av järnplåt, var och en rymmande c:a 230 hl och vilande på bockar av järnbalkar, vilka fastskruvats i betonggolvet på fastighetens bottenplan; behållarna hade till följd av sin tyngd icke fastskruvats vid bockarna utan vilade löst på dessa (RÅ not. 1434/1949),

7. förlagskar, bestående av två av trä tillverkade kar, rymmande c:a 230 hl och placerade ovanpå varandra, varvid det undre karet stod löst på träbjälklaget över fastighetens källarvåning (RÅ not. 1434/1949),

8. potatistvätt, utgörande behållare av cement, vilkas ena långsida och botten

voro med betong sammangjutna med byggnadens väggar och golv (RÅ 1434/1949),

9. pumpar (jfr *Träsliperi*), på grund av sin stötande gång fastskruvade vid betongplintar, vilka vilade direkt på fastighetens grund (RÅ not. 1434/1949).

Icke fastighet: mäsckkar, jästkittel och mäلتkar (NJA 1903 s. 555).

Byggnad å ofri grund.

Fastighet: 1. kolonistuga om 3 rum och kök med 3.500 kr taxeringsvärde (RÅ not. 1216/1931),

2. "kyrkobyhus" i Vilhelmina socken (KR :s utslag 10/11 1930),

3. isaktiebolag tillhöriga anordningar, bestående av inhägnad omkring bolagets isupplag, en enkel telefonkiosk och ett plåtskjul för uppställning av motorfordon (RÅ not. 577/1928),

4. sportfiskestuga med byggnadsvärde av 500 kr (RÅ not. 372/1939),

5. kiosk med byggnadsvärde av 2.000 kr (KR :s utslag 23/10 1946).

Bänkar,

fastskruvade i biograflokals golv, ha ansetts icke hänförliga till fast egendom (NJA 1922 s. 88).

Cellulfabrik.

Till fastighet ha icke hänförts råvattenpumpar och renvattenpumpar i vattenverk, vilka voro uppställda på från grunden gående fundament men ej krävde sådana fundament utan kunde flyttas till en övre våning utan särskilt berett underlag (RÅ not. 776/1950).

Jfr *Bränneri*.

Cellulosafabrik.

Fastighet: 1. generator, matarvattencistern, ångpanneanläggning (jfr *Bränneri*

och *Snickerifabrik*), ångturbinanläggning, pressanläggning i pappsalen, en fast omlastningsficka, spelmaskineri till kolskopa i egen byggnad, askfickor, regulatorer och pumpar, diverse rörledningar för ånga och vatten (jfr *Ledningar*), kapverk med spånledningar och fläktar, luftblåsingsanordningar, belysningsanordningar, flismataranordning, kylare i syratorn, injektor, vattentub, linbana (jfr *Linbana*), gummibands- och stålbandstransportörer samt maskiner för bad- och tvättinrättning (KR:s utslag 8/12 1944),

2. till sulfatfabrik hörande lossningslinbanor för salt, kol och kalksten, massalinbanor, timmerelevator, flistransportör med cyklonhus, järncisterner för terpenin och lutcisterner med ledningar och vaporackumulator (KR:s utslag 20/4 1937).

Icke fastighet: 1. lossningskran på räls, två omlastningsfickor på räls, släpskopa, källeregulatorer, värmetekniska kontrollinstrument, birdsil, (massasil), transformatorer, brytare och diverse ställverksapparater (jfr *Transformatorstation*), diverse motorer, svetsningsaggregat, slipmaskiner, bormaskiner, kompressorer, separatorer, varpbåt, kylskåp, möbler, kontorsmaskiner, gängmaskin, tryckluftspett, pålkran jämte reservdelar och förrådsmaterialier m. m. (KR:s utslag 8/12 1944),

2. bockkranar vid sulfatfabrik (KR:s utslag 20/4 1937).

Cementgjuteri.

Rörstampnings-, taktegel-, åstegel- och blockmaskiner ha hänförs till fastighet (KR:s utslag 11/12 1939).

Damm.

Fastighet: 1. ytvattendammar (bassänger), belägna å egen mark och åstad-

komna genom jordvallar, på insidan åtminstone delvis klädda med natursten, för uppsamling av vatten för stads vattenverk, ha ansetts hänförliga till byggnad (RÅ not. 205/1936),

2. intags- och regleringsdamm vid sprängd tunnels övre mynning har ansetts utgöra byggnad men däremot har själva tunneln ej ansetts såsom byggnad (KR:s utslag 16/1 1941).

Jfr *Skärmanordning* och *Tunnel*.

Elektrisk kraft.

Rätt till elektrisk kraft (ersättningskraft), som icke är grundad på vattenlagen utan enbart på privaträttsligt avtal, är icke att hänföra till fastighet (RÅ not. 5—8/1933, not. 648/1936, not. 416/1937 och not. 470/1938).

Flottledsränna.

Fastighet: 1. flottledsränna, uppbyggd ovan marken å egen grund, har ansetts såsom byggnad (KR:s utslag 8/11 1929),

2. flottledsränna (enskild tillhörig träränna) delvis uppbyggd å och delvis nedsänkt i marken har ansetts utgöra byggnad (RÅ not. 492/1935).

Garvävnesindustri.

Fathiss i extraktfabrik, vattenbehållare av järn för c:a 7.000 l vatten, vilken vilade på en betongplint av högst 2 kvm yta, en i en byggnad infogad pulverextraktanläggning, en för en last av 4.000 kg avsedd lyftkran, som vilade på tre betongplintar, vardera med en yta ej överstigande 1 kvm, en kajanläggning samt spår-anordningar till kajanläggningen ha ansetts hänförliga till fastighet (KR:s utslag 26/6 1947).

Inredning.

Apoteksinredning (disk, receptur, låd- och hyllfack, ångpanna, torkskåp med eldstad m. m.), som funnits anbragt i själva apotekslokalen med därtill varande rum och som anskaffats uteslutande för lägenhetens utnyttjande för apoteksrörelse, har icke ansetts hänförlig till fast egendom, varemot i fastighetens källare och magasin inredda skåp och hyllfack, som icke blivit anskaffade uteslutande för apoteksrörelsens bedrivande, betraktats såsom fast egendom (NJA 1919 s. 525).

Järnväg.

Fastighet: 1. järnväg, tillhörig verkstadsföretag, belägen å annans mark och avsedd för egna transporter från verkstadsanläggningen till järnvägsstation, utgör byggnad (RÅ ref. 40/1943),

2. enskild järnvägsanläggning, tillhörig en sulfittfabrik, utgör byggnad (KR:s utslag 17/11 1939),

3. järnverksaktiebolag tillhörig malmviadukt jämte transportbana utgör byggnad (RÅ not. 860/1949).

Kabelkran.

Fastighet: kabelkran, tillhörig trävarubolag (RÅ not. 48/1932); kabelkran vid sulfittfabrik (KR:s utslag 22/4 1941).

Kalkbrott.

Fastighet: Till fastighet ha hänförts bilvåg, 10 ton, med därtill hörande fundament, lyftkran, 10 ton, för blocksten med därtill hörande motor, luftkompressor med därtill hörande motor, transformator och stenkross med därtill hörande motor, samtliga vilande på fast, från grunden berett underlag.

Koksugnar för metallsmältning

med skyddstak och fristående skyddsvägg, tillfällig anläggning å annans mark, ha hänförts till fastighet (RÅ not. 838/1943).

Kolugnar

för framställning av bilbränsle jämte krossningshus å annans mark ha ansetts hänförliga till fastighet (RÅ not. 879/1947).

Kondensatorstation.

Ett 3-fas kondensatorbatteri bestående av ett antal små plåtlådor, vilka medelst skruvanordningar förenats med underlag bestående av tre bryggor av järnbalkar vilande på isolerade stöttor, har hänförts till fastighet (KR:s utslag 22/4 1960).

Jfr *Transformatorstation.*

Kraftstation.

Att vid taxeringsårets ingång vederbörligt tillstånd till anläggningens tagande i bruk ej förelegat utgör ej hinder för kraftstationens hänförande till skattepliktig fastighet (RÅ not. 649/1936).

I elektrisk kraftstation inmonterad generator med matare, som icke för sin användning kräver fast, från grunden berett underlag, har ansetts icke hänförlig till fast egendom (NJA 1944 s. 312).

Kvarn.

Fastighet: 1. till kvarnanläggning hörande axlar, fastskruvade på järnkonsoler och cementplintar, samt pannstolar, monterade på cementplintar (KR:s utslag 20/6 1947),

2. till kvarnanläggning hörande kvarnstenar, transmissioner och transportanordningar samt en på bekostnad av kvarnens arrendator i fastigheten insatt turbin (KR:s utslag 6/10 1947).

Icke fastighet: 1. till kvarnanläggning hörande tre par stenar, fästade i bjälkar och golvet (trägolvet), skalmaskin och valsstol, ej fästade med skruvar i golvet, havrekross på golvet, två plansiktare och mjölblandare, upphängda på bjälkar (KR:s utslag 20/6 1947),

2. hisskätting, siktlårar samt gryn- och rensverk i kvarn (NJA 1903 s. 555),

3. reservmotor (diesel-), stående lös på vanligt cementgolv i väderkvarn (KR:s utslag 28/11 1929). Jfr *Motor*.

4. två till kvarnanläggning hörande packningsmaskiner med värde av tillhoppa 123.000 kronor, vilka icke vilade på annat underlag än bjälklag; av PN anlita sak-kunnig hade uttalat, att dessa maskiner förorsakade en belastningsintensitet, som vore större än vad ett modernt fabriksbjälklag normalt förmådde upptaga, samt att det bjälklag, som uppbygger maskinerna, därför icke vore att betrakta som ett normalt bjälklag utan utgjorde ett "fast från grunden berett underlag"; KR ansåg emellertid maskinerna icke vara hänförliga till fastighet (KR:s utslag 26/6 1948).

Kylaggregat

löst placerat å betongplatta i en fryshusbyggnad, som tillhörde en fryshusförening och låg på ofri grund, har ansetts som tillhör till den för ändamålet uppförda byggnaden och alltså hänförlig till fastighet (RÅ not. 1181/1959).

Ledningar.

Fastighet: 1. gasledningar i stads gator jämte lyktor höra till jorden (dock ej i egenskap av byggnad) men skola liksom gatorna ej taxeras (KR:s utslag 24/5 1935),

2. rörledningar till kommuns vattenverk, vilka framdragits i jorden tillhöran-

de kommunens egen fastighet, ha ansetts utgöra fastighet men ej byggnad (KR:s utslag 22/11 1934),

3. kraftledning med ledningsstolpar av järn och fundament av betong samt isolatorer, tillhörig ägaren av den fastighet (jordbruksfastighet), över vilken ledningen var framdragen, har ej värderats såsom byggnad utan har såsom en integrerande del av jordbruksfastigheten verkat höjande å dennas värde (RÅ ref. 69/1939),

4. telefonledning å stolpar, anbragta å mark, tillhörig ledningens ägare (NJA 1904 s. 310),

5. gas-, vatten- och avloppsledningar, lavoarer, badkar m. m. ha ansetts utgöra tillhör till fast egendom, oaktat att leverantören förbehållit sig äganderätten till dess full betalning erlagts (NJA 1918 s. 441).

Icke fastighet: 1. vattenledning, som framdragits genom annan tillhörig mark (RÅ ref. 63/1932),

2. kraftledning över annans mark å stolpar av järn av c:a 14 m höjd (RÅ not. 836/1933 och not. 672/1942).

Linbana

å egen mark vid torvströfabrik har ansetts icke hänförlig till fastighet (RÅ not. 185/1928).

Jfr *Träsliperi*.

Lyftkran,

stor, värd 50.000 kr (för malm), som svänges runt sin mittpunkt med hjul på räls vilande på betongfundament, har ansetts icke hänförlig till fastighet (RÅ not. 806/1940).

Malmfickor

å Svartön i Luleå stad, ha hänförts till fastighet (RÅ not. 806/1940).

Malmkross,

placerad under jord i en gruva, har ej ansetts hänförlig till fastighet (KR:s utslag 27/10 1955). Jfr *Kalkbrott*.

Mjölkindustri.

En ångpanneanläggning, två eldnings-oljecisterner och ett reservkraftaggregat ha ansetts såsom fastighet, varemot en s.k. torr mjölkvalsningsmaskin, som visserligen vilade på vid golvet utförda betongfundament men icke för sin användning krävde fast, från grunden berett underlag, icke ansetts hänförlig till fastighet (KR:s utslag 28/11 1955).

Motor.

Icke fastighet: fotogenmotor om 6 hkr och en elektrisk dynamomaskin, vilka visserligen varit anbragta på fast, från grunden berett underlag men icke för sin användning krävt sådant underlag (NJA 1903 s. 540).

Jfr *Kvarn, Sågverk, Tobaksfabrik* och *Träsliperi*.

Oljecistern.

Fastighet: 1. å annans mark i anslutning till en tapphusbyggnad av tegel och ett magasin å fundament av betong anlagda cisterner ovan och under jord för mineralolja (RÅ ref. 59/1931),

2. oljeförsäljningsbolags förvaringscisterner, tillverkade av plåt och uppställda å grund, särskilt sprängd i berg med i betong gjutna bäddar och murar men icke direkt fästade i marken — vilket på grund av cisternernas storlek och tyngd varit obehövt — ha betraktats såsom byggnader, varemot till anläggningen hörande maskiner icke ansetts såsom fast egendom, enär byggnaderna ej varit inrättade

för industriell verksamhet (NJA 1925 s. 317).

Icke fastighet: å annans mark i jorden nedgrävd oljecistern, värd 8.000 kr (KR:s utslag 17/6 1935).

Pappersbruk.

Maskiner i fabriksbyggnaden ha ansetts icke hänförliga till fastighet (KR:s utslag 16/11 1943).

Provisoriska byggnader.

Byggnader för verkstad, förråd, kontor och garage, uppförda å annan tillhörig mark och avsedda för användning i 3—4 år under framdragande av kraftledningar, ha ansetts såsom fastighet (RÅ not. 1240/1956).

Jfr *Asfaltverk*.

Servitut,

avseende rätt för Stockholms elektricitetsverk såsom ägare av Untra kraftverk att å vissa fastigheter i Hedesunda socken verkställa reglering av vattenavrinningen ur Untrafjärden för all framtid, har ej ansetts såsom självständig fastighet; värdet av servitut skall enligt p. 2 av anvisn. till 9 § KL inräknas i värdet av den härskande fastigheten (RÅ not. 1163/1945).

Silolanläggning

har ansetts hänförlig till fastighet men har ej åsatts särskilt maskinvärde (KR:s utslag 30/6 1948).¹

Skyddsrum

under Hötorget i Stockholm har ansetts hänförligt till fastighet såsom utgörande

¹ 1949 års riksdag har i anledning av väckta motioner i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt om utredning av frågan om silolanläggningars jämställande i taxeringshänseende med fasta maskiner. Se bevillningsutskottets bet. nr 27/1949.

särskild byggnad (KR:s utslag 23/10 1946). Jfr under B) 1 mom. d) *Skyddsrum*.

Skärmanordning,

tillhörig staten (dammanläggning för hindrande av saltvattens inträngande i Göta älv) har ansetts utgöra byggnad men ej taxerats, när den ansetts sakna självständigt ekonomiskt värde (RÅ not. 269/1942).

Jfr *Damm* och under B) 1 mom. d) *Skärmanordning*.

Snickerifabrik

Fastighet: ångpanneanläggning, värderad till 1.200 kr (KR:s utslag 8/5 1940).

Jfr *Bränneri* och *Cellulosafabrik*.

Icke fastighet: elektriska motorer jämte del av transmissioner, en fräsmaskin, en bandsåg, en planhyvel, rikthyvlar (en större och en mindre), värderade — jämte ångpanneanläggning, som är hänförlig till fastighet — till 5.725 kr (KR:s utslag 8/5 1940).

Sockerfabrik.

Fastighet: 1. brygga (jfr *Brygga*), därå kollossningkran som är lös egendom löper (KR:s utslag 3/6 1941),

2. telferbana med tillbehör, vacuum-pump, huvudrörledning för ånga, saft och vatten (jfr *Ledningar*) samt elektriska kraftledning med instrumentering (KR:s utslag 5/6 1941).

Icke fastighet: centrifuger, klarpannor, majschar, elevatorer, transportörer med våg, plansikt, silos, dammsamlare, kokpannor, vacuumpannor, kretstransportör, fräsmaskin, Wallers filter, gasgeneratorer, sirapsbehållare, spiralrutscher, sirapskokpannor och toppsockerkokpanna (KR:s utslag 5/6 1941).

Staket

omkring ett bensinupplag med järnstolpar i betong och högt järn nät, i nedsänkt plan, har hänförts till fastighet (KR:s utslag 14/1 1935).

Sågverk.

Fastighet: 1. barkningsanläggning vid sågverk, hyvleri och lådfabrik (KR:s utslag 5/12 1939),

2. barkpressar (KR:s utslag 13/11 1944),

3. ramsåg, värd jämte motor som är lös egendom 7.000 kr (jfr *Motor*) (KR:s utslag 8/5 1940).

Icke fastighet: 1. följande maskiner i fanérfabrik: limmaskin, formatsågar, putsmaskiner, "övriga" maskiner, fogmaskin och slipmaskiner (RÅ not. 452/1946),

2. följande maskiner i wallboardfabrik: elevator, varmluftfläkt, transportör för bränsle, flistransportör, 4 defibrörer, limmaskiner, 2 spillvattenpumpar, sil, urvattnare, vakuumpump, upptagningsmaskin, 5 fläktar, svarv, gängmaskin och 66 elektriska motorer (RÅ not. 452/1946),

3. brokran, värd 382.000 kr och stående på spåranläggning (KR:s utslag 24/5 1948),

4. stockbana med stockribb och vedvagn samt kätting för stockindragning i sågverk (NJA 1903 s. 555),

5. cirkelblocksåg och kantverk, uppställda i andra våningen av ett såghus (NJA 1926 s. 547).

Tobaksfabrik.

Fastighet: hissar samt värme-, sanitära och elektriska anläggningar (KR:s utslag 4/6 1935).

Icke fastighet: samtliga tillverkningsmaskiner samt kylanläggning, bestående av kompressor med elektrisk motor (jfr

Motor), cistern och ledningar ävensom carrierapparater med ledningstrumma av plåt (KR:s utslag 4/6 1935).

Torkinrättning för gröda.

I annan tillhörig byggnad inrymd torkinrättning för gröda med därtill hörande maskiner, fläktar och motorer har ansetts icke hänförlig till fastighet (KR:s utslag 8/10 1942).

Transformatorstation.

Fastighet: 1. till transformatorstation hörande fundament, järnställningar samt ett förrådsskjul ävensom ledningar, isolatorer och frånskiljare, vilka voro med enkla skruvförbindelser anslutna till järnställningarna, och manöverhytt (RÅ ref. 69/1931),

2. utomhusställverk (utomhusstation) och oljekylare till där befintliga transformatorer men ej transformatorerna själva (på hjul) och ej heller oljeströmbrytare och annan elektrisk utrustning, såsom strömtransformatorer, expansionsbrytare, säkerhetsapparater, reläer och lampor m. m. (RÅ not. 246/1941),

3. inomhusstation, dock ej till de delar, som utgjordes av däri befintliga transformatorer och lokaltransformatorer på hjul, strömbrytare upphängda i ställningar utan att vara fastsatta, spänningstransformatorer, strömtransformatorer och motstånd, vilka stod på golvet utan att vara fastsatta, mätare, reläer, ampèremätare och voltmetrar monterade på instrumenttavla samt travers på hjul och tralla (RÅ not. 246/1941),

4. frånskiljare (RÅ not. 822/1939).

Icke fastighet: 1. transformatorer, uppställda på hjul utan att vara på något sätt fastsatta vid fundamenten, spänningstransformatorer och strömtransformato-

rer fritt upphängda på järnbalkar, fläktkylningsaggregat med oljepumpar, vilka aggregat voro tillbehör till transformatorerna och fästade med ett par skruvar, oljeströmbrytare dels uppställda på hjul på samma sätt som transformatorerna dels ock upphängda på ställningar utan att vara fastsatta med skruvar eller på annat sätt, oljeutvidgningskärl, som utgjorde tillbehör till transformatorerna och voro upplagda på ställningar, ävensom Petersensspole, som liknade en transformator och var uppställd på samma sätt som en sådan (RÅ ref. 69/1931),

2. travers (jfr *Travers*), tralla, spel och lyftanordning till lyftblock, strömbrytare, 0-punktstransformatorer och reservaggregat (RÅ not. 927—929/1933),

3. transformatorer, strömbrytare, ackumulatoranläggning och mekanisk utrustning i en fördelningsstation (RÅ not. 930/1933),

4. reläer m. fl. tavelinstrument (RÅ not. 822/1939),

5. ackumulatorbatteri (KR:s utslag 29/4 1940),

6. transformatorer: ström-, spännings- och lokal- (KR:s utslag 29/4 1940).

Travers.

Icke fastighet: 1. utomhustravers för lossning och uppläggning av massaved, uppställd på räls med eget i traversen befintligt maskineri, som kunde förflytta sig 400 m och hade ett värde av 250.000 kr (RÅ ref. 50/1937),

2. inomhustravers, taktravers hos kraftföretag och i valsverk (RÅ not. 111/1938 och KR:s utslag 2/10 1939).

Jfr *Transformatorstation* och *Träsliperi*.

Tryckeripress

(rotationspress), som var uppställd å

bjälklag av armerad betong och förstärkt med kraftiga pelare under och som således vilade å fast, från grunden berett underlag, har ansetts för sin användning ej kräva ett sådant underlag och följaktligen ej tillhöra fastighet (RÅ ref. 22/1940).

Trädgårdsanläggning.

Fastighet: 1. kallkast jämte förvaringsbod (KR:s utslag 12/12 1939),

2. växthus (KR:s utslag 4/11 1946).

Träförädlingsfabrik.

Icke fastighet: en motor om 7,5 hkr med motstånd (jfr *Motor*), en köping-svarv med transmission, en peltzklippstansmaskin med motor, en lockmaskin, en fjäderhammare, en stämmaskin, en elektrisk generator och en elektrisk motor med instrumenttavla, värderade jämte två turbiner, som äro hänförliga till fastighet, till 7.535 kr (KR:s utslag 8/5 1940).

Träsliperi.

Fastighet: slipmaskiner, massabinge, pumpar (jfr *Bränneri*), sliperimotorer, omlastningsanordning för massabalar och linbaneanläggning (jfr *Linbana*) (KR:s utslag 14/11 1944).

Icke fastighet: sorterare, urvattningsmaskiner, andra motorer än sliperimotorer (jfr *Motor*), elektrisk utrustning samt traverser (jfr *Travers*) (KR:s utslag 14/11 1944).

Tunnel.

Icke fastighet: 1. i berg sprängd tunnel jämte tillhörande kanal för avledande av vatten från en sjö till en annan, dock att en intags- och regleringsdamm vid tunnelns övre mynning med värde av 5.000 kr ansetts hänförlig till fastighet (KR:s utslag 16/1 1941),

2. en till kraftverk hörande, i berg

sprängd avloppstunnel jämte avloppskanal med tillhörande släntförstärkningar, vilka anläggningar voro belägna i annan kommun än kraftverket dels å kraftverksägarens egen mark, dels ock å annan tillhörig mark, ha ansetts icke kunna helt eller delvis hänföras till byggnad. Anläggningarna ha följaktligen ansetts som fastighet endast i den mån de voro belägna å den kraftverksägarens tillhöriga marken. (RÅ ref. 1/1954 och not. 11/1954). Företintligheten av dessa anläggningar har emellertid icke ansetts verka förhöjande å allmänna saluvärdet å denna mark (KR:s utslag 9/4 1956).

Jfr *Damm*, *Skyddsrum* och *Bergverkstad*.

Turbin

vid smedja och sågverk har hänförts till fastighet (KR:s utslag 8/5 1940).

Varv.

1. Till ett varv hörande ångmaskin (jfr *Bränneri*) och upphalningsmaskin, cirkelsåg med matarbord samt för basning av virke avsedd ångpanna (jfr *Bränneri*), och järngryta med vissa tillbehör ha ansetts hänförliga till fastighet (NJA 1897 s. 13). I målet var utrett, att den i en byggnad befintliga ångpannan och järngrytan, vilka använts vid basning av virke i och för tillverkning och reparation av fartyg och båtar, ävensom ångmaskiner och upphalningsmaskiner med tillhörande ångpanna voro inmurade eller fästade vid från grunden uppförda underlag, samt att det till cirkelsågen hörande matarbordet med därunder varande rullar vilade på en bädd, som var fastskruvad vid stockar, vilka tillika utgjorde stöd för väggarna till det hus, vari cirkelsågen var inrymd,

2. Stapelbädd inräknas i varvsanlägg-

nings byggnadsvärde (KR:s utslag 7/5 1948).

Äganderättsförbehåll.

Fastighet: Gas-, vatten- och avloppsledningar, lavoarer, badkar m. m. ha ansetts utgöra tillbehör till fast egendom, oaktat att leverantören förbehållit sig äganderätten till dess full betalning erlagts (NJA 1918 s. 441).

Icke fastighet: 1. Äganderättsförbehåll beträffande viss egendom, som av köparen inmonterats i en av köparen förhyrd lägenhet, har ansetts äga giltighet mot fastighetsägaren (NJA 1933 s. 447),

2. Växande frukträd, som planterats av arrendator å arrenderat område utöver vad enligt arrendeavtalet ålegat honom, har innan arrendetiden utgått ansetts tillhöra arrendatorn och icke hänförliga till fastighet (KR:s utslag 8/6 1960).

B) Undantagen från skatteplikt (5 § KL)

1 mom. a): Nationalparker m. fl.

Nationalparker.

Staten tillhöriga Gotska Sandön är till viss del avsatt till nationalpark, för vilken skattefrihet föreligger. Ön utgör i övrigt till ett område av 3,229 ha kronopark. År 1950 ha av domänstyrelsen, med stöd av K. brev d. 10/7 1909 ang. åtgärder till skyddande av naturminnesmärken å kronans mark m. m., meddelats skyddsbestämmelser för kronoparken, innebärande att kronoparken skall tills vidare skyddas med förbud mot avverkning (med vissa huvudsakligen av fyr- och lotspersonals behov föranledda undantag) ävensom mot åtgärder beträffande vegetation i övrigt, fauna och mark. Skatteplikt har ansetts föreligga för kronoparken (KR:s utslag 21/6 1954).

1 mom. b): Allmänna platser m. fl.

Allmänna platser.

Uppdelning av fastighet i en skattepliktig och en skattefri del är ej medgiven.

Skattefrihet har ansetts föreligga för följande, Stockholms stad tillhöriga fastigheter: ett område vid Torsgatan, uthyrt till plats för försäljningskiosk mot en årshyra av 500 kr, ett område vid S:t Eriksgatan, uthyrt till plats för försäljningskiosk och för annonspelare mot en årshyra av sammanlagt 1.300 kr, gatemark vid N. Mälarstrand mellan Polhemsgatan och Ehrensvärdsgatan, uthyrd till plats för försäljningskiosk med serveringsområde, ett område vid Sveavägen 49, uthyrt till plats för bensinanläggning och affischpelare och ett område i Humlegården, upplåtet såsom plats för försäljningskiosk med serveringsområde (KR:s utslag 23/10 1946).

Stockholms stad tillhörig paviljong med markområde i kv. Träskfloden i Stockholm, till en del uthyrd såsom vänthall och andra lokaler för omnibustrafik mot en årshyra av 3.000 kr, till en del uthyrd såsom försäljningskiosk mot en årshyra av 4.000 kr och till en del, med beräknat årshyresvärde av 1.300 kr, använt av stadens gatukontor, samt ett område vid Strandvägen i Stockholm, uthyrt till plats för försäljningskiosk, ha ansetts skattefria (KR:s utslag 23/10 1946).

Skattefrihet har även ansetts föreligga för S. A. Hedlunds park, tillhörig Göteborgs stad och upplåten för allmänt begagnande men belägen inom annan kommun (RÅ not. 542/1932).

Skatteplikt har ansetts föreligga för:

1. Ett skogsområde, tillhörigt Visby stad men liggande utanför staden och enligt uppgift använt såsom promenadplats för allmänheten (RÅ not. 679/1936),

2. Mark till plantskola, tillhörig Falu stad och enligt uppgift erforderlig för underhåll av stadens offentliga planteringar samt belägen invid begravningsplatsen strax utanför den egentliga staden (RÅ not. 773/1940),

3. Staten tillhöriga grustag vid Haga norra grindar, Linvävartorpet och Ulriksdals slott (RÅ not. 866/1940),

4. Vissa under Djurgårdsförvaltningen lydande uthyrda fastigheter (RÅ not. 1233—1239/1927),

5. Fastighet, upplåten till bostad åt en vid Djurgårdsförvaltningen anställd arbetare (RÅ not. 664/1936),

6. Staten tillhörig, såsom jordbruksfastighet taxerad fastighet, avsedd att användas för friluftssändamål, s. k. friluftsservat (RÅ ref. 1/1950),

7. Följande Stockholms stad tillhöriga fastigheter: utrymme under gångbanan vid kv. Loket i Stockholm, uthyrt såsom upplagsplats mot en årshyra av 1.825 kr, utrymme under gångbanan vid kv. Loket, uthyrt till plats för magasinslokaler mot en årshyra av 4.060 kr, ett utrymme å gatumark vid Norrbackaviadukten, beläget under gatunivån uthyrt som verkstadslokal, ett område i Vanadislunden, uthyrt till friluftsteater, ett område å gatumark vid Sveavägen—Kungsgatan, uthyrt till plats för reklamkiosk och skyltskåp, ett utrymme under Dalagatan, uthyrt till garage, och ett område å N. Bantorget, uthyrt till plats för bensinstation med tvätt- och smörjhall, alla med hänsyn till användning och belägenhet (KR:s utslag 23/10 1946),

8. Stockholms stad tillhöriga Slussområdet i Stockholm, i vad angår uthyrda lokaler belägna under övre gatuplanet och med taxeringsvärde av 1.050.000 kr, därav 548.000 kr markvärde och 502.000 kr

byggnadsvärde, med hänsyn till användning och övriga omständigheter (KR:s utslag 23/10 1946),

9. Stockholms stad tillhörigt område under viadukten vid Årstastrand i Stockholm, uthyrt till plats för verkstadslokal (KR:s utslag 23/10 1946),

10. Viss Stockholms stad tillhörig mark å N. Bantorget har ansetts motsvara två taxeringsenheter: den ena utgörande en byggnad med markområde, använd huvudsakligen för restaurang och i övrigt för vänthall för omnibustrafikanter, biljettförsäljning m. m., ävensom å byggnaden för restaurang m. m. mot en årshyra av 4.500 kr uthyrda reklamplatser har ansetts skattepliktiga; den andra utgörande mark, som uthyrts för försäljningskiosk och affischpelare mot en årshyra av 1.900 kr, har uppförts i skattefria längden med värde av 19.000 kr såsom del av allmän plats (KR:s utslag 23/10 1946),

11. Stad tillhöriga tomter, varav en var obebyggd men enligt fastställd stadsplan avsedd att bebyggas för allmänt ändamål, en bebyggd med en transformatorstation tillhörig ett elektricitetsverksbolag men enligt fastställd stadsplan i övrigt ej finge bebyggas och en enligt fastställd stadsplan utgjorde s. k. A-område avsedd att bebyggas för allmänt ändamål men för det dåvarande utnyttjad som lekplats, ha ansetts skattepliktiga (KR:s utslag 12/10 och 19/10 1953),

12. Stadsåga i stad, varå för det dåvarande fanns uppförd en till bostäder uthyrd byggnad (s. k. rivningshus), har ansetts skattepliktig beträffande såväl markområdet som byggnaden, ehuru markområdet enligt fastställd stadsplan var avsett till allmän plats (RR:s utslag 7/3 1956),

13. Under Djurgårdsnämndens förvaltning stående tomtområden var enligt

gällande stadsplan avsedda för bebyggelse för allmänt ändamål men uthyrdes intill dess de blev sålunda bebyggda. Områdena ansågs skattepliktiga för taxeringsvärde motsvarande allmänna saluvärdet och ej endast för kapitaliserade värdet av nämndens inkomst genom uthyrningen (RÅ not. 1239/1956),

14. Under Djurgårdsnämndens förvaltning stående tomt å Norra Djurgården fick endast bebyggas med statliga allmänna byggnader eller utländska beskickningars legationsbyggnader. Området som var oinhägnat samt fritt tillgängligt för allmänheten, var ej utarrenderat och lämnade inga inkomster. Området ansågs ej utgöra allmän plats och ej heller på annan grund undantaget från skatteplikt (RÅ not. 1827/1958).

Begravningsplatser.

Uppdelning av fastighet i en skattepliktig och en skattefri del är ej medgiven. En å begravningsplats uppförd byggnad kan dock vara att anse såsom en till begravningsplatsen ej hörande särskild taxeringsenhet, för vilken skatteplikt föreligger.

Skattefrihet har ansetts föreligga för Stockholms stads begravningsplats i Solna socken (nya kyrkogården) jämte inom kyrkogårdens inhägnade område belägna växthus och byggnad (Myrbaddet), innehållande dels snickarverkstad, förvaringsrum för frö m. m., smedja, redskapsskjul och garage, använda för begravningsplatsens skötsel, dels ock en mindre bostadslägenhet (ett rum och kök) för personal anställd vid begravningsplatsen. Däremot har skatteplikt ansetts föreligga för den till samma kyrkogård hörande byggnaden Solbaddet nr 1, som i sin helhet upplåtits till arbetare vid kyrkogården (RÅ ref. 40/1932).

Skattefrihet har vidare ansetts föreligga för byggnad å samma begravningsplats, till väsentlig del använd till förvaringsplats för redskap och förråd m. m.; ett rum och kök voro uthyrda till en arbetare vid kyrkogården (KR:s utslag 17/11 1941).

1 mom. c): Statens för försvarsändamål avsedda fastigheter

Uppdelning av fastighet i en skattepliktig och en skattefri del kan äga rum. Skatteplikt föreligger för fastighet, som är att anse såsom fristående industriell anläggning.

Nya kronobageriet i Karlsborg, vilket är en avdelning av arméns intendenturförråd därstädes utan särskild förvaltning och till 87 % av sin tillverkning förser truppförband utom hemorten med bröd, har ej betraktats såsom fristående industriell anläggning och har således ansetts skattefritt (RÅ not. 288/1934).

Officersbostad vid Östgöta flygflottilj å Malmen, som användes till "mer eller mindre" tillfällig inkvartering, ibland gratis, ibland mot avstående av nattinkvarteringspengar, har ansetts skattefri (KR:s utslag 13/10 1939).

Skogsfastigheter, som förvärvats av staten för försvarsändamål, användes för att tillgodose behovet av mark för flygvapnets anläggningar, inflygningsområden och riskzoner, ansågs icke skattepliktiga (RR:s utslag 23/1 1964).

En till skjutfält upplåten utjord, som användes till skjutbana för Södra Skånska infanteriregementet men även upplåtits till arrendator, som tillförsäkrats en vidsträckt dispositionsrätt över sitt innehav, förklarades för år 1923 skattefri för 1/6 av värdet, vilken del ansågs belöpa på

skjutbanan, men skattepliktig för övriga 5/6 av värdet (RÅ not. 174/1928).

Då staten tillhörig mark, som användes till skjutfält för artilleriregemente, utarrenderats mot tämligen obetydligt arrende och på villkor att marken skulle utan någon ersättning utrymmas, när detta påkallades av militära övningar, ansågs däremot icke någon del av fastigheten skattepliktig (RÅ not. 886—889/1930).

När å skogsmark, lydande under ett regementes förvaltning, skogsavverkning skett blott i obetydlig omfattning, ansågs ingen del av fastighetens värde skattepliktig (RÅ not. 1971/1929).

För Karlskrona grenadjärregemente upplåtna fastigheter (taxeringsvärde 180.200 kr), vilka anskaffats för regementets övningar och endast till mindre del användes för annat ändamål, ha för år 1922 förklarats skattefria för 150.200 kr och skattepliktiga för 30.000 kr av taxeringsvärdet (RÅ not. 180/1928).

För Herrevadsklosters remontdepå upplåtna fastigheter ha för år 1929 förklarats skattefria till den del de använts som betesmarker — oaktat de taxerats såsom jordbruksfastighet — men skattepliktiga i den mån de använts till bostäder (KR:s utslag 4/11 1930).

Övningsfält för pansarregemente, som allenast i ringa utsträckning använts för annat än försvarsändamål, har förklarats helt skattefritt (KR:s utslag 6/9 1948).

Kronan tillhöriga fastigheter vid flygfältet i Uppsala ha, i den mån de icke varit utarrenderade och de legat inom det inhägnade flygfältsområdet, undantagits från skatteplikt. Övriga delar av fastigheterna ha däremot ansetts skattepliktiga (KR:s utslag 27/9 1948).

En materialflygel och en verkstadsflygel vid Karlsborgs tygstation ha förkla-

rats utgöra för försvarsändamål nyttjade fastigheter och icke fristående industriell anläggning (RÅ not. 1696/1931).

En under flygförvaltningens förvaltning stående s. k. bergverkstad, belägen under vissa stadsägor i stad, har ej betraktats såsom fristående industriell anläggning och fördenskull ansetts skattepliktig endast till den del den varit upplåten till annan mot vederlag (KR:s utslag 26/5 1948). Jfr under A) *Bergverkstad*.

Oljelagringsanläggning för försvarsmaktens behov har ansetts skattefri (KR:s utslag 13/11 1943).

Tankanläggning, tillhörig staten och avsedd för statlig beredskapslagring men icke av militära skäl nyttjad, har ansetts skattepliktig (RÅ not. 1951/1953).

Kaserner m. m. i Landskrona, som ej längre nyttjades för försvarsändamål och ej heller användes för annat ändamål, ha ansetts skattepliktiga; det var avsett att de skulle försäljas till Landskrona stad (KR:s utslag 4/12 1934).

Kronobergs hed har ansetts skattepliktig till den del därå bedrevs skogsbruk (KR:s utslag 12/9 1935).

Remmene skjutfält har ansetts skattepliktig för ett värde, motsvarande efter 5 % kapitaliserade arrenden (RÅ not. 376/1936).

Övningsfält, som i större utsträckning använts för jordbruksändamål, har till skattepliktig del åsatts taxeringsvärde, motsvarande den efter 10 % kapitaliserade arrendeinkomsten av fastigheten (KR:s utslag 27/10 1930).

Ett skogsområde om 230 ha, beläget invid Skånska pansarregementets övnings- och skjutfält, användes till viss del vid övningar, varvid skador uppkommo å skogen genom skjutning. Området, som hade ett sammanlagt värde av 161.100 kr, för-

klarades skattefritt för 23.800 kr och skattepliktigt för 137.300 kr (KR:s utslag 15/4 1955).

För Skånska husarregementet upplåtna fastigheter förklarades skattepliktiga för år 1924 för den del av värdet, som avsåg skogsvärdet, enär det upplysts, att regementet i regel årligen läte avverka och avyttra viss del av skogen samt fastigheterna därför beträffande skogstillgången ej kunde anses utnyttjade för försvarsändamål (RÅ not. 181/1928).

Då under domänstyrelsens vård stående fastigheter (Solnaskogens kronopark m. fl.) i mindre utsträckning användes för försvarsändamål, ha fastigheterna likväl ansetts i sin helhet skattepliktiga (RÅ not. 268/1930).

Fastigheter, som disponerats av Kronan enligt avtal om framtida försäljning till Kronan, ha ansetts skattepliktiga (KR:s utslag 27/9 1948).

Bostäder ha i ett flertal fall ansetts skattepliktiga. Sålunda har skatteplikt ansetts föreligga för staten tillhöriga bostadsbyggnader för officerare och underofficerare (RÅ not. 614/1933) ävensom för staten tillhöriga bostadshus för bageripersonal vid kronobageri, bostadshus för föreståndaren vid flottstations häkte, underofficersbyggnad och bostadshus för maskinisten vid ångsprutor samt för varvschefen (RÅ not. 611—613/1933). Likaså ha vissa till bostäder för militära befattningshavare upplåtna byggnader med tillhörande tomtområde vid artilleriemuseum i Stockholm förklarats skattepliktiga (RÅ not. 662/1937).

Docka, som ursprungligen anordnats för försvarsändamål men sedan uthyrts till enskild person, har förklarats skattepliktig (KR:s utslag 27/10 1930 och 19/10 1931).

Statens oljefabriker i Kinne-Kleva socken ha ansetts utgöra fristående industriella anläggningar och således i sin helhet vara skattepliktiga (RÅ not. 1009/1944).

Kronan tillhörig ammunitionsfabrik har ansetts skattepliktig (KR:s utslag 10/11 1943). Likaså Kronan tillhörig fabrik för tillverkning av nitrocellulosa (KR:s utslag 12/4 1948).

1 mom. d): Vissa stat och kommun tillhöriga fastigheter

Uppdelning av fastighet i en skattepliktig och en skattefri del kan ske.

Badinrättning.

Hellerströmska badinrättningen, tillhörig Karlshamns stad, som ej var kombinerad med någon tvättinrättning eller annan affärsverksamhet och som lämnade fria bad bl. a. till folkskolebarn, ansågs skattefri (RÅ ref. 23/1919).

Badinrättning, tillhörig förening, däri stad ägde nästan alla andelarna (inrättningen fick av staden vatten och elektrisk kraft till nedsatt pris; föreningen var enligt uppgift att betrakta ”mera såsom ett stadens verkställighetsorgan”) ansågs skattefri (KR:s utslag 13/12 1939).

Varmbadhus, tillhörigt kommun samt bekostat av pensionsstyrelsen, sparbank och genom gåvor, till vilket viss avgift erlades av de badande, ansågs skattefritt (KR:s utslag 19/10 1932).

Till skola hörande gymnastik- och badhus, som jämväl disponerades såsom kommunalt badhus varvid vissa avgifter upptogs, ansågs skattefritt även till den del det användes för sistnämnda ändamål (KR:s utslag 13/11 1944).

Badstubyggnad, tillhörig lokalavdelning av Röda Korset, uppförd med anslag bl. a. från pensionsstyrelsen och kommunen,

har ansetts skattefri. Föreningen hävdade, att badhusverksamheten ingick i Röda Korsets socialhygieniska verksamhet. Föreningen ansågs hänförlig under 53 § 1 mom. e) KL och badstubyggnaden använd i föreningens verksamhet som sådan. Jfr prop. nr 43/1942 sid. 42, 49: Röda Korset åtnjuter skattebefrielse (KR:s utslag 23/9 1960).

Manskapshus, tillhöriga Luossavaara-Kiirunavaara AB, för tvättning, byte av kläder etc. ansågs skattepliktiga (KR:s utslag 5/5 1941).

Förening tillhörig, för sundhetsvård avsedd fastighet (badhus), har icke ansetts undantagen från skatteplikt jämlikt 5 § 1 mom. d) KL (RÅ not. 563—564 1949).

Badstubyggnad, tillhörig Stenslanda Badhusförening u. p. a. och tillgänglig för allmänheten samt uppförd med anslag från pensionsstyrelsen och kommunen, ansågs ej skattefri (RÅ not. 269/1957).

Brandstation,

tillhörig en brandkårsförening (privat sammanslutning), har ansetts skattepliktig (KR:s utslag 25/9 1939).

Diakonistyrelse,

svenska kyrkans, tillhöriga byggnader, upplåtna till svenska kyrkans lekmanaskola, ha ansetts skattepliktiga (RÅ not. 250/1932). Likaså fastighet, tillhörig svenska kyrkans missionsstyrelse, som enligt missionsstyrelsen vore ett svenska kyrkans organ (KR:s utslag 26/10 1932).

Kommun tillhörig byggnad, innehållande bostäder åt *distrikts-* och *dispensärsköterskor samt barnmorska* jämte förlossningsrum och epidemisjukrum, har ansetts skattepliktig (KR:s utslag 3/12 1934). Jfr RÅ not. 835/1928).

En *fattigvårdsstyrelse* förvaltade en fastighet, tillhörig en genom donation bildad stiftelse. Donationens ändamål var att på billiga villkor uthyra bostäder till mindre bemedlade. Fastigheten ansågs skattepliktig endast till så stor del av det för fastigheten i dess helhet beräknade värdet, 116.000 kronor, som svarade mot hyresavkastningen 6.400 kr kapitaliserad efter 10 % (RÅ ref. 17/1948).

Fiskeriförsöksstationer m. m.

Fiskeriförsöksstation, tillhörig staten, med bostadshus för föreståndaren, laboratorier och dammar m. m. har ansetts skattepliktig (KR:s utslag 15/1 1936).

Fiskodlingsanstalt i Mörrum, tillhörig staten, har ansetts skattepliktig. Anstalten bestod av dels ett område, som användes för fiskodlingsdamm och taxerats såsom jordbruksfastighet, och dels av två såsom annan fastighet taxerade fastigheter, av vilka den ena var en byggnad använd såsom laxodlingsanstalt och den andra utgjordes av tomt och bostadsbyggnad för fiskmästaren (RÅ not. 675/1956).

Lovö Fiskeriundersökningsanstalt, som enligt uppgift helt var avsedd för statliga forsknings- och undersökningsarbeten, har däremot ansetts helt fritagen från skatteplikt. Anstalten bestod av huvudbyggnad, använd av Statens sötvattenslaboratorium och Statens vatteninspektion, akvariebyggnad, pumphus och ett bostadshus med två tjänstebostäder. (RR:s utslag 23/1 1964).

Folktandvård.

Landsting tillhörig byggnad för folktandvården, innehållande jämväl bostadslägenheter för tandläkare samt tandvårds- och sjukvårdspersonal, har ansetts skattepliktig till den del den upptogs av nämnda lägenheter (RÅ not. 1246/1951).

Fängelse.

Beträffande centralfängelset i Mariestad har fängelsedirektörens bostad, som ligger å en under fångvårdsstyrelsens förvaltning stående jordbruksegendom — vilken skötes av fångarna och är skattepliktig — ansetts såsom en oskiljaktig del av fängelset och följaktligen vara skattefri (RÅ not 227/1936).

I fråga om centralfängelset i Härnösand ha bostäder för personal i själva fängelsebyggnaden ansetts skattefria (KR:s utslag 3/6 1935). Ett bostadshus invid och på samma tomt som fängelset samt inrymmande bostäder åt direktören, pastorn och två assistenter, har ansetts såsom en oskiljaktig del av fängelset och således vara skattefritt (RÅ not. 379/1936).

Ett bostadshus för personal vid samma fängelse på andra sidan gatan har däremot icke ansetts såsom en oskiljaktig del av fängelset utan vara skattepliktig (KR:s utslag 3/6 1935).

Byggnad vid straffängelset i Falun, inrymmande bostad för överkonstapeln samt tvättstuga, mangelbod och torkvind för fängelsets eget behov, har ansetts skattefri (KR:s utslag 15/2 1935).

Till centralfängelserna i Vänersborg och Malmö hörande hus, som till väsentlig del inrymde bostäder för befattningshavare vid fängelset utanför muren och till mindre del uthyrda till enskilda, ha ansetts icke till någon del vara skattefria (KR:s utslag 15/2 1935).

Ett invid länscliffängelset i Luleå beläget bostadshus för bevakningspersonal (utanför muren) har ansetts skattepliktigt (KR:s utslag 24/5 1935).

Å fångvårdsanstalten i Mariefred låg administrationsbyggnaden jämte flertalet förläggnings- och verkstadsbyggnader inom muromhågnat område, medan utan-

för muren låg dels en förläggningsbyggnad och en verkstadsbyggnad, dels c:a 200 m från muren sex bostadshus för direktören samt personal vid anstalten. Samtliga byggnader låg avskilda från annan bebyggelse. I målet anfördes, att muren icke bildade någon förvaltningsmässig begränsning utan endast tjänade bevakningsändamål samt att det vid slutna anstalter som den ifrågavarande utanför muren fanns annex av mera öppen karaktär. Samtliga byggnader ansågs utgöra oskiljaktiga delar av staten tillhörig anläggning för ordning och säkerhet (KR:s utslag 13/12 1962).

Jfr *Sjukhus*.

Förläggning.

Kronan tillhöriga fastigheter, vilka stodo under arbetsmarknadskommissionens förvaltning och användes till förläggning, ha ansetts skattefria (KR:s utslag 23/4 1948).

Försöksgård,

tillhörig staten och driven av centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet samt taxerad såsom jordbruksfastighet till 60.300 kronor, har ansetts skattepliktig, trots att verksamheten bedrevs utan ekonomiskt syfte (RÅ not. 813/1932).

Förvaltningslokal.

I en staten tillhörig fastighet inrymdes dels en bostad om 140 m², som förhyrdes av en landsfiskal, och en bostad om 30 m², som förhyrdes av biträde å landsfiskalskontoret, dels kontorsrum om 30 m², som disponerades som landsfiskalskontor. Fastigheten ansågs i sin helhet skattepliktig, enär i byggnaden visserligen fanns inrymd förvaltningslokal men byggnaden

finge i huvudsak anses tjäna bostadsändamål (KR:s utslag 27/5 1960).

Hantverksskola.

Staten tillhörig fastighet, varå fanns uppförd en skolbyggnad för Hantverksskolan i Kristinehamn för blinda män, har ansetts skattefri (KR:s utslag 12/4 1938).

Invid den tomt, varå nämnda skolbyggnad var belägen, fanns en angränsande, staten jämväl tillhörig tomt, vilken var obebyggd samt iordningställd och använd till gymnastik- och idrottsplats för skolans elever. Sistnämnda tomt, som taxerats såsom självständig taxeringsenhet, har ansetts utgöra till skolbyggnaden hörande tomtområde och förty vara undantagen från skatteplikt (RÅ ref. 13/1947).

Hingstdepå.

Staten tillhörig fastighet, som disponerades av Flyinge Hingstdepå och staten, åsattes taxeringsvärde dels såsom skattepliktig jordbruksfastighet (kultiverad betesmark och naturlig äng) och dels såsom skattepliktig annan fastighet (park, ridbanor och byggnader). Hingstdepån, som uppföder och håller hingstar, sorterar under lantbruksstyrelsen. Yrkande att fastigheten måtte undantagas från skatteplikt till den del, den användes som betesmarker, lämnades utan bifall (RR:s utslag 23/1 1964).

Hushållningssällskap

tillhöriga fastigheter ha ansetts skattepliktiga även till de delar de utgjordes av expeditionlokaler för sällskapet. Hushållningssällskap har nämligen ansetts icke vara "menighet" eller sådan institution, som avses i 5 § 1 mom. e) KL (RÅ not. 1528/1947).

Hälsobrunn.

Staten tillhöriga, för sundhetsvård upplåtna fastigheter vid Loka hälsobrunn ha ansetts skattefria (RÅ not. 338/1928).

Idrottsanläggning.

Stadion i Stockholm, som tillhör staten, har ansetts i sin helhet skattepliktig. Byggnaden har nämligen ansetts huvudsakligen vara använd för uthyrning till annan på sådana villkor, att erhållet vederlag (bl. a. i viss utsträckning viss procent å biljettintäkterna) i stort sett inneburit icke blott ersättning för de med begagnandet föränsade särskilda kostnaderna utan även ersättning därutöver för själva begagnandet (KR:s utslag 17/5 1955). Jfr under 1 mom. e) *Sportanläggningar*.

Kyrkan.

En församlings *kyrka*, belägen utom församlingens eget område, har ansetts skattefri (RÅ ref. 30/1909). Expeditions- och sammanträdeslokaler för kyrkliga myndigheter ha likaledes ansetts skattefria (RÅ not. 833—834/1928).

Fastighet har till den del den inrymde för domkapitels förvaltning erforderliga lokaler ansetts skattefri men skattepliktig till den del den användes såsom biskopsbostad (RÅ not 36/1932).

Lärbostäder.

Församling tillhörig fastighet, som upplåtits till bostad åt en folkskollärare och en småskollärlarinna, har ansetts skattefri (RÅ ref. 45/1932).

Kommun tillhöriga fastigheter, vilka upplåtits till folkskollärare- och småskollärlärbostäder, ha ansetts skattefria trots framställd invändning, att bostäderna på grund av 14 § i 1937 års avlösningsreglemente för lärare vid folk- och småskolor finge anses vara mot vederlag upp-

låtna åt annan till begagnande (RÅ ref. 59/1940. I).

Då kommuns fastighet innehöll — förutom sex lärarbostäder — jämväl en vaktmästarbostad, ansågs fastigheten likaledes helt skattefria (RÅ ref. 59/1940. II).

Kommun tillhörig byggnad, som användes till tjänstebostad för folkskollärare och var belägen på ett avstånd av 175 m från skolan utan direkt anslutning till skolområdet, ansågs skattepliktig. Lärarbostaden ansågs i sådant fall icke kunna betraktas som en oskiljaktig del av skolanläggningen (KR:s utslag 16/1 1956).

Lärarbostad, belägen 225 m från skolan och skild från densamma av en större väg, har icke betraktats som en oskiljaktig del av skolanläggningen och därför ansetts skattepliktig (RÅ not. 415/1961).

Sju till Sundbo yrkesskola hörande bostadshus för rektor, två assistenter, vårdare och tre yrkeslärare ha ansetts som oskiljaktig del av anläggningen och således skattefria (KR:s utslag 13/10 1955).

Rektorsbostäderna vid statens folkskoleseminarier i Härnösand och Falun (den förra belägen på 70 m avstånd från seminariebyggnaden och den senare liggande tvärs över gatan, 28 m från seminariebyggnadens gavel inom ett litet parkområde) ha ansetts utgöra oskiljaktiga delar av seminarierna och således vara skattefria (RÅ not. 378/1936 och KR:s utslag 19/1 1937). Samma utgång beträffande rektorsbostaden vid småskoleseminariet i Strängnäs (KR:s utslag 29/9 1939).

Till en fastighet, inrymmande folkskoleseminarium och gymnastikbyggnad, vilka var skattefria, hörde en vaktmästarbostad, uppförd å samma fastighet. Ehuru bostaden var skild från seminarie- och gymnastikbyggnaden genom häck och staket, ansågs den såsom oskiljaktig del av

seminarieanläggningen (RÅ not. 677/1961).

Ultuna lantbruksinstituts lärarbostäder ha ansetts såsom oskiljaktig del av anläggningen och följaktligen vara skattefria (RÅ not. 1700/1931). Samma utgång beträffande hyresfritt eller mot hyra upplåtna bostäder till professorer, laboratorer, verkmästare, maskinist, vaktmästare m. fl. vid veterinärhögskolan (KR:s utslag 15/8 1935).

Lärarbostäder, tillhöriga bolag och upplåtna till kommun utan annan ersättning än underhållsskyldighet, ha ansetts skattepliktiga (RÅ not. 200—201/1935).

Reningsverk,

tillhörande köping och avsett för köpingens kloaksystem men beläget i annan kommun, har ansetts skattefritt utom beträffande ett utarrenderat, för jordbruksändamål använt område om 0,193 har (KR:s utslag 30/5 1941).

Sjukhus.

Skattefrihet har ansetts föreligga för:

1. Restads sjukhus med 3 har tomt och trädgård samt 2 har åker (KR:s utslag 27/2 1940) ävensom för dit hörande bostadshus för personal (RÅ not. 341/1937),

2. S:t Jörgens sjukhus med 2 har tomt och trädgård samt 1 har åker (KR:s utslag 12/3 1940),

3. S:ta Gertruds sjukhus med 3,82 har tomt och trädgård (KR:s utslag 21/4 1941),

4. Birgittas sjukhus med 4,0875 har åker (KR:s utslag 1/4 1941) jämte dit hörande bostadshus för personal (RÅ not. 812/1931),

5. Söderby sjukhus med 109 har skogsmark, park och trädgård (RÅ ref. 56/1934),

6. Vid Löts sanatorium och vårdanstalter för psykiskt efterblivna har såsom skattefria fastigheter upptagits vissa byggnader men icke jordbruksfastigheter med en areal av 221 har, därav 81 har åker, 137 har skog och 3 har övrig mark. Jordbruksfastigheterna uppgavs helt disponeras för vård och erforderlig yrkesutbildning av psykiskt efterblivna (KR:s utslag 22/6 1960),

7. Lillhagens sjukhus med 27 bostadshus jämte garage för läkare (RÅ not. 293/1935),

8. Karolinska sjukhuset med därtill hörande kontor och sköterskebostad, annan sköterskebostad (punkthus inom inhägnaden), bostadshus för 4 underläkare (utom inhägnaden men inom sjukhusområdet), 11 radhus, utgörande bostäder för maskinister m. fl., samt byggnader för gift och ogift personal (vaktmästare m. fl.) inom ursprungliga området, skilt eller avsett att skiljas därifrån genom väg (RÅ not. 4/1942),

9. Bostadsbyggnader för personal vid lasarett var skilda från lasarettområdet endast av en gata. Trots att bostäderna anslutits till lasarettets centralvärmeanläggning och telefonväxel ansågs de skattepliktiga (RÅ not. 1843/1963). Samma utgång i det fall, då tomten till personalbostad var skild från sjukhusområdet genom en gata, vilken enligt förslag till ändrad stadsplan avsågs skola igenläggas och tillföras sjukhusområdet (RÅ not. 1839/1958),

10. Uppsala hospital och asyl med 19 därtill hörande bostadshus (RÅ not. 38/1932),

11. Till Piteå hospital hörande bostäder för hospitalsläkare, skötare, uppsyningsman, syssloman, maskinmästare, bokhåll-

lare, elektriker, smed och trädgårdsbiträde (KR:s utslag 22/10 1930), samt

12. byggnader med parkområde, som enligt allmänna förfogandelagen rekviderats av Stockholms stads sjukhusdirektion för användning i mån av behov såsom beredskapssjukhus (KR:s utslag 24/5 1948).

Däremot har skatteplikt ansetts föreliggande för bostäder åt eldare, maskinist m. fl. vid länslasarettet i Norrtälje i fastighet, som var skild från lasarettområdet av gata (RÅ not 5/1942) samt för sysslomannabostad utom lasarettområdet (RÅ not. 6/1942).

Såsom skattepliktiga ha även betraktats ett flertal byggnader, tillhörande S:t Sigfrids sjukhus och inrymmande bostäder för sjukhusets personal. Byggnaderna voro belägna utanför det inhägnade sjukhusområdet (RÅ not 232/1950).

Skattefrihet har ansetts föreliggande för kommun tillhörig sjuk- och fattigvårdsanstalt, som ej lämnat kommunen någon inkomst, ehuru anstalten var belägen inom annan kommuns område (RÅ ref. 32/1915).

Såsom skattefria ha likaledes betraktats vissa Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund tillhöriga, i andra kommuner belägna, för sundhetsvård avsedda byggnader jämte tillhörande tomtområden men ej viss såsom jordbruksfastighet taxerad mark. (RÅ not 324/1925).

Sjuk- och ålderdomshem, som ej ägdes av kommun direkt utan av ett kommunalt aktiebolag och var beläget inom en angränsande kommun, undantogs från skatteplikt men ej enligt 1 mom. d) utan under åberopande av 1 mom. e) KL (RÅ not. 321/1937).

Skogsvårdsstyrelse.

Skogsvårdsstyrelse tillhörig fastighet,

använd för undervisning, har ansetts skattepliktig. Skogsvårdsstyrelse utgör ej menighet och är ej heller ett statligt organ (KR:s utslag 27/3 1956). Jfr prop. nr 126/1946 s. 10 och 21.

Skolhus.

Församling tillhörigt skolhus, beläget inom annan kommun, har ansetts skattefritt (RÅ not. 8/1914).

Seminariebyggnad, däri undervisningen upphört och som sålts av landsting till stad för att användas till allmänt läroverk, vilket sedermera efter taxeringsårets ingång även skett (ej använd för annat ändamål under mellantiden), har ansetts skattefritt (KR:s utslag 27/11 1934).

Skollovskoloni

för klana barn, uppförd för insamlade medel på stad tillhörig mark, har ansetts skattefritt (KR:s utslag 20/4 1936).

Likaså fastighet tillhörig Malmö församling för skollovskolonier (KR:s utslag 17/10 1946).

En för barnkoloni använd, Frälsningsarméns Förlags AB tillhörig fastighet har däremot ansetts skattepliktig (KR:s utslag 17/10 1946).

Skyddsrum.

Skyddsrum under Hötorget i Stockholm har ansetts skattefritt såsom byggnad för säkerhet men uthyrd del skattepliktig (KR:s utslag 23/10 1946).

Jfr under A) *Skyddsrum*.

Skärmanordning

(dammanläggning), tillhörig kronan, för hindrande av saltvattens inträngande i Göta älv har ej ansetts utgöra byggnad för sundhetsvård (RÅ not. 269/1942).

Jfr under A) *Skärmanordning*.

Teater.

Dramatiska Teaterns och Opuerans byggnader i Stockholm ha ansetts skattepliktiga till den del de av vederbörande teaterföretag uthyrt till restaurang- och affärslokaler (RÅ not. 1210—1220/1927).

En stiftelse, grundad på donationer m. m., ägde teater- och konserthus i en stad. Stiftelsen förmenade, att huset finge betraktas såsom stadens egendom och att detsamma därför borde vara skattefritt, till den del det användes för teater- och konsertändamål. Stiftelsens talan ogillades (KR:s utslag 19/5 1941).

Tingshus.

Ett härads tingshusbyggnadsskyldiga tillhörigt, i stad beläget tingshus har ansetts skattefritt utom för ett mot viss inkomst svarande värde (RÅ not. 61/1915).

Värdet av tingshus har upptagits i den skattepliktiga längden i vad avser i tingshuset inrymd bostad för häradshövdingen men i övrigt i den skattefria längden (KR:s utslag 29/5 1935).

Trädgårdsskola,

Söråkers, tillhörig staten, med 2,9 har åker, 6,7 har tomt och trädgård samt 5,4 har övrig mark har ansetts helt skattefritt (KR:s utslag 3/6 1937).

Tullverket.

Tullhus, tillhörigt Kristianstads stad, disponerades enligt bestämmelserna om staden tillkommande tolagsersättning till största delen av tullverket, som där hade expeditionslokaler för tulluppbörd och en bostadslägenhet för tullförvaltaren. I övrigt inrymdes i huset lokaler för hamndriften i Åhus. Tulluppbördslokalerna ansågos fritagna från skatteplikt. Av huset i öv-

rigt beskattades endast så stor del som belöpte å tullförvaltarebostaden. (KR :s utslag 14/11 1946).

Tullverket tillhörig fastighet i Tärna socken, som väsentligen användes för bostadsändamål (bostäder åt tullstaionsföreståndare och gränsuppsyningsman), har ansetts skattepliktig (RÅ not. 493/1950).

Universitet.

Lunds universitet tillhörig fastighet upplåten för universitetsungdomens utövning av utomhusidrott och friluftsliv i övrigt, ävensom ett skyddsområde för sällsynta växter ansågos skattepliktiga (RÅ not. 567/1943).

Jfr under 1 mom. e) *Sportanläggningar* samt *Studentkårer och studentnationer*.

Vattenverksanläggningar.

Kommuns vattenverksanläggningar (yttvattendammar) i annan kommun ha ej betraktats såsom anläggning för sundhetsvård (RÅ not. 205/1936). Detsamma har ansetts böra gälla även till den del vattnet för hushållsbruk tillhandahölles gratis (KR :s utslag 8/6 1937).

Kommun tillhörig, i annan kommun belägen tomt med pump och reningsverk för vattenverk har ej heller ansetts utgöra anläggning för sundhetsvård (RÅ not. 123/1939).

Ålderdomshem.

Kommun tillhörigt, inom annan kommuns område beläget ålderdomshem har ansetts skattefritt (RÅ ref. 25/1928).

1 mom. e): Fastigheter, tillhöriga vissa enskilda institutioner

Uppdelning av fastighet i en skattepliktig och en skattefri del kan äga rum.

Akademi.

Tomt jämte en därå uppförd byggnad, som vetenskapsakademien erhållit såsom donation med villkor att ett par i byggnaden befintliga lägenheter skulle disponeras av tjänstemän i två angivna stiftelser, har ansetts skattepliktig (för vetenskapsakademien), såvitt angår den av stiftelserna disponerade delen (RÅ not. 81/1941).

Vetenskapsakademien tillhörig fastighet, vilken till ett taxeringsvärde av 240.000 kr hänförts till byggnader, innefattande tjänstebostäder, och till 1.370.000 kr värde av markområde, har, enär ifrågavarande tjänstebostäder fick anses utgöra en sådan oskiljaktig del av akademiens fastighet, att den frihet från skatteplikt som jämlikt 5 § 1 mom. e) KL åtnjutes för fastigheter, även borde gälla för tjänstebostäderna, förklarats ha bort upptagas såsom icke skattepliktig fastighet med ett värde av 1.610.000 kr (RR :s utslag 23/1 1964).

Allmänt undervisningsverk.

Beträffande staten eller kommun tillhörig skola se under 1 mom. d.)

Lundsbergs skola, tillhörig en stiftelse, har ansetts skattefri utom vad angår skolan tillhörig jordbruksfastighet (RÅ ref. 97/1911). Skattefriheten omfattade centralkök, lärarbostäder, elevbostäder, vaktmästarbostad samt hälften av tvättinrättning och hälften av transformatorhus (RÅ not. 575/1942).

Åsa folkhögskola tillhöriga fastigheter, nämligen elevhem, rektorsbostad och lärarbostad, ha ansetts skattefria (RÅ not. 393/1935).

Väst kustens ungdomsskolas byggnadsförening u. p. a. tillhöriga skolhus, vaktmästarbostad, elevhem, lärarbostad, rektorsbostad och barnhem ha såsom avsed-

da för och jämväl använda till folkhögskola ansetts skattefria (RÅ not. 233/1950). Samma utgång beträffande ett Västkustens ungdomsskolas kamratförbund tillhörigt elevhem (RÅ not. 235/1950).

Willinska fattigfriskolan tillhörande byggnader och parkområde ha ansetts skattefria (RÅ not. 247/1930).

En stiftelsen Stockholms praktiska hus-hållsskola tillhörig flygelbyggnad, som innehöll även en del gästrum vilka uthyrdes till betalande gäster, har med avseende å byggnadens användning och dess samband med skolverksamheten i övrigt ansetts såsom en del av skolanläggningen och således vara skattefria (RÅ not. 1493/1931).

Däremot har skatteplikt ansetts föreliggande för AB Sigröd Rudebecks skola, som stod under offentlig kontroll, erhöå årliga bidrag av stat och kommun samt stod öppen för elever från alla samhållsklasser men kunde ge utdelning med högst 5 % av aktiekapitalet (RÅ not. 1736—1738/1931).

AB Göteborgs lyceum för flickor tillhöriga gymnastikhus samt lek- och utegymnastikplan (skollokaler i övrigt funnos i förhyrd fastighet) ha ansetts skattepliktiga. Skolan erhöå understöd av kommunen. Bolaget hade lagligen kunnat verkställa utdelning men detta hade ej skett. (RÅ not. 226/1936).

Filadelfiaförsamlingen i Stockholm ägde fastigheter i Ekerö kommun, å vilka fanns byggnader, som inrymde en läroanstalt, Kaggeholms folkhögskola. Enär emellertid byggnaderna icke tillhörde allmänt undervisningsverk och ej heller annan grund för skattefrihet för byggnaderna visats föreliggande, ansågs fastigheterna icke undantagna från skatteplikt. (RÅ not. 1852/1963).

Stockholms grosshandelsassociering tillhörig fastighet, som avgiftsfritt upplåtits till Frans Schartaus handelsinstitut, ansågs ej tillhöra sådan institution som avses i 1 mom. e) och betraktades således såsom skattepliktig. Institutet erhöå anslag av stat och kommun samt var underställt överstyrelsen för yrkesutbildning. (RÅ not. 495/1950).

För LO-skolan i Brunnsvik (ej att förväxla med folkhögskolan därstädes), som äges av LO och som står öppen för alla medlemmar i till LO anslutna förbund men även för andra i mån av utrymme, har skatteplikt ansetts föreliggande (RÅ not. 1513/1955).

Lärbostäder, tillhöriga bolag och upplåttna till kommun utan annan ersättning än underhåållsskyåldighet, ha ansetts skattepliktiga (RÅ not. 200—201/1935).

Barmhärtighetsinrättning resp. stiftelse eller förening som avses i 53 § 1 mom. e) K.L. (s. k. from stiftelse).

Fastighet, tillhörig Betaniastiftelsen, har ansetts skattefri. Stiftelsen har till uppgift att ”bereda vård åt sjuka och därmed förbunden kristlig kärleksverksamhet samt att i samband därmed till sjuksköterskor utbilda troende kvinnor, tillhörande Metodistkyrkan i Sverige” (RÅ not. 80/1929).

Slott med trädgård, tillhörigt stiftelsen Höstsol, Gustaf Fredrikssons åålderdomshem, har ansetts skattefritt men däremot ej stiftelsen tillhörig jordbruksfastighet. Stiftelsen har till ändamål att bereda ååldre förtjänta, obemedlade skådespelare och skådespelerskor en bekymmersfri åålderdom. (RÅ not. 1102/1930).

Å ett stiftelsen Isaac Hirschs minne tillhörigt markområde hade under år 1928 påbörjats uppförandet av en byggnad,

vilken blivit färdigställd under år 1929. PN hade i åsatt taxeringsvärde inräknat endast markens värde, ej byggnadens. KR ansåg hinder icke ha förelegat att år 1929 åsätta den under uppförande varande byggnaden taxeringsvärde, beräknat med hänsyn till det skick, vari byggnaden vid 1929 års ingång befunnit sig. Då stiftelsen var hänförlig till from stiftelse och byggnaden var avsedd för stiftelsens verksamhet såsom sådan, ansåg KR fastigheten skattefri för år 1929. Stiftelsen hade till ändamål att bereda billiga bostäder åt sådana personer, som sett bättre dagar men ej längre hade råd att bekosta hyran. (KR:s utslag 26/9 1930), jfr RÅ ref. 5/1925 och not. 34/1948).

Stiftelsen Alma Detthows vilohem tillhörig fastighet har ansetts skattefri. Fastigheten användes till vilohem för beredande av vila till kropp och själ åt mindre bemedlade kvinnor av den bildade s. k. medelklassen mot låg inackorderingsavgift (understigande självkostnaden), i den mån avgift erlades. (RÅ not. 360/1936).

Svenska lärarinnors ålderdoms- och vilohem, tillhörigt föreningen Ro, har ansetts skattefritt, trots att pensionärerna erlade viss ersättning för kost, vård och städning samt för vatten, värme och ljus (RÅ not 359/1936).

Stiftelsen Metodistkyrkans centralmission tillhörig fastighet, vilken användes såsom barnhem, har ansetts skattefri. Vissa avgifter erlades för vården å barnhemmet, men stiftelsens inkomster i övrigt bestodo av gåvor och insamlade medel. (RÅ not. 361/1936).

Skattefrihet har ansetts föreligga för en Thore Lindbergs stiftelse Hemgården tillhörig fastighet. Denna användes för beredande av inackordering åt personer, vilka på grund av ålder, sjukdom eller an-

nan omständighet voro i behov av vila och vilkas ekonomiska förhållanden i hög grad omkastats. Inackorderingsavgifterna täckte ej hälften av stiftelsens kostnader för hemmet, och pensionärerna kunde därför sägas åtnjuta bostad utan avgift (KR:s utslag 24/10 1932).

John och Johanna Håkanssons minnes konvalescenthem i Lidingö för personer, vilka en gång varit i bättre ekonomisk ställning men bragts därur, har ansetts skattefritt (KR:s utslag 23/4 1937).

Svenska diakonisällskapets vilohem i Södertälje för Diakonissanstaltens i Stockholm systrar har ansetts skattefritt (KR:s utslag 30/11 1939).

Föreningen Vita Bandets lokalavdelning i Halmstad tillhörigt vilohem för arbeterskor har ansetts skattefritt, ehuru en mindre inackorderingsavgift erlagts (KR:s utslag 28/11 1932).

Föreningen Semesterhem för arbetarkvinnor i Skåne tillhörig fastighet har ansetts skattefri (RÅ not. 341/1939).

Kvinnogillenas i sydöstra Sverige Semesterhemsförening u. p. a. tillhörig fastighet, varå med stats- och landstingsbidrag bereddes billig semestervistelse åt behövande husmödrar ansågs skattepliktig, enär föreningen var ekonomisk förening (RÅ not. 1823/1957).

Sjuk- och ålderdomshem, som ägdes av ett av vissa kommuner bildat aktiebolag och användes för driften av en sjuk- och fattigvårdsanstalt i angränsande kommun har ansetts skattefritt (RÅ not. 321/1937).

Jönköpings Stadsmissionsförenings Pensionärshem Förening u. p. a. ägde vissa fastigheter, vilka enligt stadgarna skulle användas för att däri bereda bostad och vård åt medlemmar i föreningen. Fastigheterna förklarades ”på grund av i

målet upplysta omständigheter” skattefria trots att föreningen var en ekonomisk förening. (RÅ not. 1855/1963). Samma utgång beträffande del av AB Tranås Kuranstalt tillhörig fastighet, i vilken pensionsstyrelsen beredde vård åt personer, som led av reumatiska sjukdomar, neuroser eller astma (RÅ not. 1857/1963).

Stockholms Scoutdistrikts distriktsråd tillhörig byggnad har ansetts skattefri (KR:s utslag 30/9 1948).

Stiftelsen Åmåls Scouthem hade enligt stadgarna till ändamål att främja vård och uppfostran av barn bl a genom att äga och förvalta en stuga dels för Åmåls Scoutkårs verksamhet, dels för uthyrning till ideella föreningar. Någon uthyrning hade icke förekommit. Stugan ansågs skattefri (RÅ not. 270/1957).

Fastighet, tillhörig en stiftelse med ändamål att på billiga villkor uthyra bostäder till mindre bemedlade, har ansetts skattepliktig endast till så stor del av det för fastigheten i dess helhet beräknade värdet, 116.000 kr, som svarade mot hyresavkastningen, 6.400 kr, kapitaliserad efter 10 % (RÅ ref. 17/1948).

Föreningen S:ta Clarahemmet i Stockholm, som hade till ändamål att inom Klara församling grunda ett hem för församlingens åldringar, för ändamålet inköpa och förvalta fastighet samt handha skötseln av hemmet, hade visst år uppburit en hyra av 40.020 kr, varav dock 21.843 kr uppgivits motsvara ersättning för vissa andra förmåner än bostad. Taxeringsvärdet för fastigheten uppdelades i en skattefri och en skattepliktig del på så sätt att i den skattepliktiga längden uppfördes 181.000 kronor, motsvarande den efter 10 % kapitaliserade skillnaden mellan nämnda båda belopp, medan det återstående värdet, 919.000 kr, uppfördes i

den skattefria längden (RÅ not. 834 1933).

Pensionärshem, inrättat med stöd av KK 22/6 1939 om statsbidrag till anordnande av pensionärshem och uppfört för en byggnadskostnad av 355.000 kr, har med hänsyn till att visst hyresbelopp uttogs ansetts skattepliktigt för ett värde av 27.000 kr (KR:s utslag 16/12 1944). Skattepliktiga värdet å pensionärshem har beräknats genom kapitalisering av hyran efter 10 %, därvid i hyresavkastningen inräknats jämväl genom vederbörande fattigvårdsstyrelses försorg erlagda hyror samt hyra för vaktmästarbostad (KR:s utslag 23/12 1946).

Pensionärshem, uppfört med hjälp av statsbidrag enligt KK 22/6 1939 om statsbidrag till anordnande av pensionärshem, har åsatts skattepliktigt värde beräknat efter en kapitalisering av inflytande hyror efter 10 % trots invändning att hyrorna ej ens täckte kostnaden för uppvärmning och belysning (RÅ not. 685/1956).

Fastighet tillhörig Föreningen Sankt Göransgården användes till bostad åt behövande, företrädesvis folkpensionärer. Föreningen uppbar tillhoppa 153.233 kr för upplåtandet av fastigheten, därav 123.000 kr beräknades belöpa på ersättning för själva begagnandet av bostäderna medan återstoden utgjorde ersättning för särskilda kostnader för gas, elektricitet, bränsle, städning, lön till hemvårdarinna samt administrationskostnader. Av åsatt taxeringsvärde förklarades skatteplikt föreligga för ett värde motsvarande 123.000 kr kapitaliserat efter 10 procent eller 1.230.000 kr. Återstående del av taxeringsvärdet, 1.130.000 kr, friades från skatteplikt (RÅ not. 2345/1958).

Skatteplikt har i sin helhet ansetts föreliggande för hus, som AB Blomstergårdar byggt åt föreningen Blomsterfonden (from stiftelse) och uthyrt till mindre bemedlade, gamla och orkeslösa för hyror under normalhyror (RÅ not. 8—15/1942).

Såsom i sin helhet skattepliktig har även ansetts byggnad, tillhörig Jönköpings kristliga ynglingaförenings fastighets AB. Av bolaget framställt yrkande om skattefrihet för så stor del av värdet, 200.000 kr, som motsvarade hyran, 3.300 kr, för lokaler upplåtna till föreningen, avslogs (RÅ not. 392/1936).

Frälsningsarméns Förlags AB tillhöriga fastigheter ha ansetts skattepliktiga, vare sig de använts som slumstation eller mottagningshem för sedligt förvillade unga kvinnor (KR:s utslag 10/11 1941), som barnkoloni (KR:s utslag 17/10 1946), som utbildningsanstalt för samfundet Frälsningsarméns officerare (RÅ not. 1186/1927) eller som sjuk- och vilohem för samfundets officerare (RÅ not. 1189/1927).

Svenska stiftelsen för Frälsningsarmén tillhörig fastighet, som mot låga avgifter upplåtits till hem för pensionerade officerare vid Frälsningsarmén, vilka på grund av ålder och nedsatta kroppskrafter voro i behov av vård, har ansetts skattepliktig, enär fastigheten icke ägdes av sådan institution som avses i 5 § 1 mom. e) KL (KR:s utslag 25/9 1946).

Bygdegård,

tillhörig avdelning av Jordbrukarnas ungdomsförbund, har ansetts skattepliktig (RÅ not. 697/1943).

Hemvärnsskår

tillhörig fastighet, avsedd att huvudsak-

ligen nyttjas för kårens verksamhet som sådan (hemvärnsgård), har ansetts skattefri (KR:s utslag 30/12 1953).

Hushållningssällskap

utgör ej sådan institution, att dess byggnader äro skattefria enligt 5 § mom. e) KL (KR:s utslag 29/11 1949).

Jfr under 1 mom. d) *Hushållningssällskap* och *Skogsvårdsstyrelse*.

Sjukvårdsinrättning.

Romanäs sanatorium, tillhörigt ett aktiebolag, har ansetts skattepliktigt (RÅ not. 687—688/1937).

Sinnessjukstuga, tillhörig enskild person, har likaledes ansetts skattepliktig (KR:s utslag 6/5 1938).

Sjömanshem

tillhörig byggnad har ansetts skattefri till icke uthyrd del (RÅ not. 1803/1929).

Sjömanshus

tillhörig fastighet har ansetts skattefri till så stor del som svarade mot värdet av för sjömanshusets eget behov använda lokaler (RÅ not. 251/1932).

Sportanläggningar.

Följande sportanläggningar ha ansetts skattepliktiga:

1. staten tillhöriga fastigheten Skidbacken i Stockholm, upplåten till Skidfrämjandet mot en avgift av 10 kr (RÅ not. 675/1936).

2. Skidbacken vid Fiskartorpet, tillhörig Skidfrämjandet, och en sportstuga i Storlien, tillhörig samma förening (RÅ not. 412—413/1936).

3. en turiststuga, tillhörig Svenska Turistföreningen och upplåten till allmänheten för fri disposition (RÅ not. 141/1912).

4. en fastighet, tillhörig en idrottsföre-

ning och inrymmande i källarvåningen bastubad och över källarvåningen sportstuga (RÅ not. 762/1941), samt

5. idrottsplatsförening tillhörig fastighet (KR:s utslag 18/10 1939).

Studentkårer och studentnationer.

Smålands nation i Lund ägde en bostadsfastighet, i vilken nationens medlemmar fick hyra billiga och ändamålsenliga bostäder. Fastigheten ansågs skattepliktig, enär bostadshuset icke kunde anses avsett för nationens verksamhet som sådan (RÅ ref. 19/1957).

Lunds universitet hade för donationsmedel å en som gäva erhållen tomt uppfört ett studentskehem, vilket jämte tomtens redovisades å statens allmänna fastighetsfond, universitetets delfond. Fastigheten undantogs jämlikt 5 § 1 mom. e) och 3 mom. KL från skatteplikt, enär fastigheten tillhörde en av universitetet förvaltd stiftelse, vars ändamål var att bereda mindre bemedlade kvinnliga studerande vid universitetet kostnadsfria eller billiga bostäder samt bostäderna uthyrdes till sådana studerande mot vederlag, som i stort sett innefattade allenast ersättning för uppvärmning, belysning, städning och underhåll av inventarier. (RÅ not. 910/1957).

Stiftelsen Värmlands nations studenthem ägde en fastighet, som användes för uthyrning av möblerade rum till studerande, tillhörande Värmlands nation i Uppsala. Årshyrorna för rummen inklusive städning utgjorde 760 kr och hyrorna för möblerade rum av motsvarande standard på den verkliga hyresmarknaden torde ha uppgått till 1.250 kr. Stiftelsen åsatt inkomsttaxering undanröjdes, enär stiftelsen hade till ändamål att utan begränsning till viss familj, vissa familjer eller

bestämda personer lämna understöd för beredande av undervisning eller utbildning samt stiftelsen icke kunde anses ha under beskattningsåret bedrivit rörelse (RÅ not. 1916/1960).

Stiftelsen Lunds studentkårs friluftsgård tillhörig fastighet i Brönnestads socken har ansetts skattepliktig (KR:s utslag 15/11 1943).

Handelshögskolans i Stockholm studentkår tillhörig fastighet (sportstuga) i Tyresö socken har även ansetts skattepliktig (KR:s utslag 14/12 1950).

Jfr under 1 mom. d) *Universitet* och under 1 mom. e) *Sportanläggningar*.

Riksföreningen för Svenskhetens bevarande i utlandet

tillhörig fastighet, använd för kontors- och samlingslokaler, har ansetts skattepliktig (RÅ not. 562/1949).

Svenska astronomiska sällskapet

tillhöriga Planetariet i Stockholm har ansetts skattefritt (RÅ not. 342/1937).

Ungdomsgård.

Föreningen Stenungsunds Ungdomsgård hade till ändamål att i samförstånd med Västsvenska Baptisternas Ungdomsförbund genom en ungdomsgård främja ungdomsvård, bedriva kristligt arbete och med ungdomsgården förenlig verksamhet. Föreningen ansågs huvudsakligen ha till ändamål att främja vård och uppfostran av barn och fastigheten uppenbarligen vara avsedd för föreningens verksamhet som sådan, i följd varav fastigheten undantogs från skatteplikt (RÅ not 1238/1956).

Föreningen Baptisternas Ungdomsgård har ansetts såsom sådan förening som avses i 53 § 1 mom. e) KL och två i föreningens verksamhet använda bygg-

nader jämte till dem hörande tomtområde har undantagits från skatteplikt (RÅ not. 1696/1963).

Metodistkyrkans Ungdomsförbund tillhöriga Ungdoms- och Semestergården Oreborg har till den del (hälften) den begagnades i förbundets verksamhet för främjande av vård och uppfostran av barn och ungdom ansetts skattefria, medan återstående del, som använts bl a till gästhemsverksamhet, ansetts skattepliktig (RÅ not. 1707/1963).

1 mom. g): Nykterhetsföreningars fastigheter

Uppdelning av fastighet i en skattepliktig och en skattefri del kan äga rum.

Goodtemplarloge tillhörig byggnad, inrymmande föreningslokal och vaktmästarbostad, ansågs skattepliktig till den del byggnaden användes såsom vaktmästarbostad men skattefria i övrigt (KR:s utslag 13/12 1939).

Nykterhetsförening tillhörig byggnad, som väsentligen användes för att bereda föreningens medlemmar möjlighet till lantvistelse sommartid (sommarhem), ansågs skattepliktig (KR:s utslag 30/3. 1954).

Fastighet i Halmstad, tillhörig en av två goodtemplarloger bildad ekonomisk förening (byggnadsförening), har ansetts i sin helhet skattepliktig, ehuru föreningen endast tillhandahöll möteslokaler för i H. befintliga föreningar samt medlemskap i byggnadsföreningen kunde förvärvas endast av i H. verksamma nykterhetsloger och nykterhetsföreningar. Annan ersättning än bidrag till kostnaden för lokalernas uppvärmning och belysning utgick ej för nyttjandet (RÅ ref. 77/1931).

Av nykterhetsförening använd byggnad, som ägdes av en ekonomisk förening (byggnadsförening), ansågs skattepliktig (RÅ not. 268/1957).

En nykterhetsförening ägde en byggnad, vilken till mindre del (cirka 8 % av golvytan) användes i föreningens verksamhet men i övrigt för bostadsändamål. Byggnaden ansågs i sin helhet skattepliktig, enär de i föreningens verksamhet använda lokalerna i förhållande till hela byggnaden icke var av sådan storlek, att byggnaden kunde anses i väsentlig utsträckning nyttjad för föreningens verksamhet. (RR:s utslag 23/1 1964).

1 mom. h): Kyrkobyggnader m. fl.

Uppdelning av fastighet i en skattepliktig och skattefri del kan äga rum. Skattefriheten kan avse även byggnader tillhörande t. ex. ett aktiebolag.

Frälsningsarméns Förlags AB tillhörig fastighet, inrymmande samlingslokaler samt en bostadslägenhet om 2 rum och kök, vilken användes av officerare i Frälsningsarmén, ansågs med hänsyn till fastighetens användning i sin helhet skattefria. Bolaget åtnjöt icke någon inkomst av fastigheten (RÅ not. 212/1938 och KR:s utslag 2/3 1954).

Samma bolag tillhöriga fastigheter, inrymmande församlingslokal samt en hyresfritt upplåten bostadslägenhet om 1 rum och kök för arméns officerare, (vilka voro stationerade där under kortare tider, varvid de själva skötte vaktmästargöromålen, varjämte bostaden användes som expeditionslokal och mottagningsrum), har likaledes i sin helhet ansetts skattefria (KR:s utslag 18/10 1939).

Samma bolag tillhörig fastighet (arméns högkvarter) har ansetts skattefria till den del (4/5) däri inrymdes gudstjänst-

lokaler och lokaler för arméns religiösa verksamhet men skattepliktig till den del (1/5) den innehöll bostäder för befattningshavare vid högkvarteret (KR:s utslag 11/11 1941).

En samma bolag tillhörig fastighet i Lidingö, varå fanns ett tvåvåningshus med vindsvåning (i de 2 första våningarna soldatrum med kök, serveringsrum och samlingslokaler, i vindsvåningen en bostadslägenhet om 2 rum, kök och tambur för officerare) samt å tomten en estrad för uppträdande jämte bänkar rymmande c:a 5.000 personer, har ansetts skattepliktig till den del av värdet, som belöpte å bostadslägenheten, men i övrigt skattefri (RÅ not. 362/1936).

Lövåsens missionsförsamling tillhörig fastighet har ansetts skattepliktig till den del den inrymde vaktmästarbostad (värde 1.500 kr) och predikantbostad (värde 4.500 kr, varav 500 kr markvärde och 4.000 kr byggnadsvärde) men i övrigt (värde 10.000 kr) skattefri (RÅ not. 391/1936).

En Sionsförsamling i Gullabo tillhörig fastighet, vilken inrymde predikolokal samt bostadslägenheter för predikant och vaktmästare och hade ett värde av sammanlagt 24.200 kr, ansågs skattefri till ett värde av 20.000 kr, motsvarande värdet å predikolokalen, samt skattepliktig till ett värde av 4.200 kr, varav 200 kr markvärde och 4.000 kr byggnadsvärde, motsvarande värdet av bostadslägenheterna (RÅ not. 863/1940).

En kristlig ungdomsförening tillhörigt sommarhem, inrymmande en större samlingslokal, föreståndarens bostad (1 rum och kök) samt 2 rum, som kunde tillfälligt uthyras, har ansetts i sin helhet skattepliktig (KR:s utslag 13/10 1932).

Likaså har en såsom bygdegård beteck-

nad anläggning, tillhörig ideella och kristliga föreningar samt använd för deras sammankomster, ansetts skattepliktig (KR:s utslag 15/5 1954).

Å andra sidan har en kristlig ungdomsförening tillhörig byggnad, inrymmande samlingslokal för kristliga möten, och ett mindre uthus, avsett att rivras, innehållande en mot obetydlig hyra uthyrd bostadslägenhet, ansetts helt skattefri (KR:s utslag 23/4 1948).

Tomt, tillhörig romersk-katolska församlingen i Göteborg och avsedd för kyrkobyggnad, vilken emellertid ännu ej uppförts, har ansetts skattepliktig (RÅ ref. 31/1935).

Till soldathem använd byggnad, tillhörig förening med ändamål att verka för befrämjande av unga mäns andliga liv och deras förståndsutveckling, har icke ansetts skattefri i sin helhet (RÅ not 389/1932).

1 mom. i) Post- och televerkens fastigheter

Uppdelning av fastighet i en skattepliktig och en skattefri del kan äga rum. Beträffande bostäder föreligger skattefrihet endast om lokalerna kunna anses avsedda för driftens omedelbara behov.

Postverket.

Av postverket disponerad, för driftens omedelbara behov avsedd fastighet har ansetts skattefri, fastän den taxerats såsom jordbruksfastighet. I målet var fråga om dels annan fastighet med taxeringsvärde av 42.000 kronor och dels jordbruksfastighet med taxeringsvärde av 3.000 kr (RÅ not. 728/1926).

Postverket tillhörig fastighet har ansetts skattefri även till den del densamma

varit uthyrd till försvarsväsendet (RÅ not. 270/1925).

Riksbanken tillhörig fastighet har till den del den uthyrt till post- och televerken ansetts skattefria (RÅ ref. 38/1932).

Ett postverket tillhörigt hus har ansetts skattefritt till den del det användes för postverkets eget behov och skattepliktigt till den del det var uthyrt till enskilda. Fördelningen skedde med hänsyn till det för vartdera ändamåls disponerade kubikutrymmet och ej efter erlagda hyror, vilka ansågos missvisande. (RÅ not. 416/1940).

En statens järnvägar tillhörig byggnad, i sin helhet uthyrd till postverket, som använde byggnaden till hälften som postkontor och till hälften som tjänstebostäder åt postpersonal, har ansetts skattefria till den del den använts som postkontor men i övrigt skattepliktig (RÅ not. 433—434/1934).

Televerket.

Radiostationen i Motala har ansetts skattefria. Är ej en från televerkets egentliga uppgift fristående rörelsegren. (RÅ ref. 31/1932).

Skattefriheten för radiostationer har ej ansetts omfatta, beträffande Karlsborgs radiostation bostäder för stationens personal, belägna 1,3 km från station (RÅ not. 111/1934 och KR:s utslag 12/4 1937), samt i fråga om Varbergs radiostation 5 bostadshus för personal vid stationen (RÅ not. 414/1936).

Ett för Varbergs radiostation erforderligt markområde med hela området omspännande jordledningsnät och där uppsatta antennmaster samt stolpar med tillhörande stag har — vid det förhållandet att marken, som ständigt måste vara utlagd i fast vall, utarrenderats såsom betes-

mark mot ett årligt arrende av 3.000 kr — ansetts skattepliktigt för ett värde av 60.000 kr (KR:s utslag 3/6 1935).

Av televerket anordnade bostadslägenheter i ett till överdragsstationen för rikskabeln Stockholm—Malmö hörande bostadshus ha ansetts skattefria. Viss personal måste befinna sig i omedelbar närhet av stationen för att när som helst kunna stå till förfogande (RÅ not. 877/1933).

Samma utgång beträffande bostäder för driftspersonal vid en televerket tillhörig överdragsstation (KR:s utslag 25/5 1948).

I automatisk telefonstation inrymd bostad för en reparatör har ansetts skattepliktig; stationen i övrigt skattefria (KR:s utslag 10/11 1955).

Televerket tillhörig anläggning för impregnering och upplagring av telefonstolpar har ansetts skattepliktig (KR:s utslag 18/12 1951).

En televerket tillhörig obebyggd tomt, varå en telefonstation framdeles skulle uppföras, har ansetts skattepliktig (KR:s utslag 13/11 1943).

2 mom.: Kommunikationsanstalter

Uppdelning av fastigheter som i detta mom. avses (kommunikationsanstalter) i en skattepliktig och en skattefria del får icke äga rum, utan fastigheten (dvs. taxeringsenheten) skall vara antingen helt skattepliktig eller helt skattefria. Fastighetens väsentliga användning blir därvid avgörande. Fastighet, som är skattefria enligt 2 mom., skall överhuvud taget icke taxeras.

Flottled.

Flottningsförening tillhöriga bom, strand, vatten och åbyggnader ha ansetts skattefria (RÅ not. 102/1918).

Av kraftverksbolag i samband med utbyggnad av kraftverk anlagd flottningsränna, som ingår i allmän flottled, är undantagen från skatteplikt enl. 5 § 2 mom., men kostnaderna för anläggande av rännan ha ansetts böra tagas i betraktande vid bestämmande enl. anläggningskostnadsmetoden av kraftverkets värde (RÅ not. 1180/1959).

Flottningsförening tillhörig fastighet — en smal, i vattnet utskjutande landtunga om 12 har skogsmark och 7,9 har övrig mark — varå för föreningens timmersortering erforderliga arbetarbaracker, upplagsplatser för båtar, bomupplag m. m. var belägna, med värde av 2.000 kr, har ansetts vara avsedd för driftens omedelbara behov och därför undantagen från skatteplikt (KR:s utslag 31/10 1960).

Bostäder för flottningsförman samt för flottnings- och sorteringsarbetare ävensom magasin för flottningsmateriel ha likaledes ansetts skattefria (RÅ not. 850 1932 och not. 628/1936).

Däremot har en flottningsförening tillhörig fastighet, använd till bostad åt en flottningsinspektör, ansetts skattepliktig (RÅ not. 550/1932).

Sorteringsinspektors tjänstebostad, belägen i samhälle omkring 600 m. från skiljestället, har ansetts skattepliktig. (KR:s utslag 31/10 1960).

Enskild flottledsanläggning (träränna) har ansetts skattepliktig (RÅ not. 492/1935).

Flygfält, flygplats.

Skattefrihet har ansetts föreligga för Stockholms stads flygplats i Bromma ävensom för därtill hörande byggnad, inrymmande verkstadslokal (däri mindre, löpande reparations- och tillsynsarbeten utfördes), matrum för mekanikerperso-

nal, en mindre lagerlokal för reservdelar och några mindre verkmästarrum (KR:s utslag 12/6 1941).

Göteborgs stads flygplats i Torslanda ävensom där belägna restaurationsbyggnad, hotell, hangar, motorhus, slip och hammästarbostad samt till flygplatsen hörande markområden, 92,5 har, av vissa jordbruksfastigheter ha likaledes ansetts skattefria (RÅ ref. 54/1933 och KR:s utslag 4/12 1934).

Landningsfält i Fagerhults socken, avsett för flygleden Stockholm—Malmö (KR:s utslag 9/9 1936) och Svenska Aeroplan AB:s i Trollhättan flygfält, vilket i första hand var avsett för provflygningar men fick antagas även avsett för allmän trafik (KR:s utslag 29/4 1941), ha ansetts skattefria.

Kontorskiosk (ABA:s) vid Nybroplan i Stockholm har ansetts skattefri (KR:s utslag 12/6 1941).

Markområde, avsett till flygplats ehuru ännu ej använt därtill, har ansetts skattefritt (KR:s utslag 13/11 1943).

Gata.

Fastighet, som utlagts till gaumark, har ansetts skattefri (KR:s utslag 4/5 1948).

Gasledningar jämte lyktor i gata äro i likhet med gatan skattefria (KR:s utslag 24/5 1935).

Jfr under A) *Ledningar.*

Hamnanläggning.

Hamnanläggning, tillhörig stad, har ansetts skattefri såsom ingående i begreppet farled (RÅ ref. 105/1909).

Hamnanläggning, tillhörig ett bolag, har ansetts skattefri (RÅ not. 114/1928).

En Stockholms stad tillhörig magasinbyggnad, belägen å stadsgårdens hamnplan och så gott som uteslutande använd

till tullnederlags- och transitomagasin, har ansetts skattefria. Av byggnadens hela golvyta, 10.000 kvm, använde hamnstyrelsen 350 kvm, medan övrigt utrymme var upplåtet till enskild rörelseidkare för nyssnämnda ändamål. (RÅ not. 104/1928).

En inom Holmsunds socken belägen, Umeå stad tillhörig fastighet med vattenområde, vilken fastighet var belägen inom hamnområdet men ej direkt tagits i anspråk för hamnanläggningen, har ansetts skattefria (RÅ not. 112/1928).

En Föreningen Stockholms Hamnarbetskontor tillhörig byggnad, inrymmande omklädnings- och tvättrum samt matrum för hamnarbetare inom Stockholms Frihamn, ansågs visserligen vara använd för driftens vid frihamnen omedelbara behov, men då byggnaden ägdes av annan än ägaren av frihamnen, kunde byggnaden icke anses hänförlig till sådan till kommunikationsanstalt hörande byggnad som avses i 5 § 2 mom. (KR:s utslag 11/11 1955).

Likaså har en Stockholms stad tillhörig, vid Värtahamnen belägen fastighet, som till större delen upplåtits till restaurang med huvudsakligt ändamål att tillgodose den vid Värtan sysselsatta arbetspersonals måltidsbehov, ansetts skattepliktig (RÅ not. 63/1930).

En under Stockholms hamnstyrelses förvaltning stående stadsäga, som åtminstone delvis var avsedd för försäljning till industritomter, har ansetts skattepliktig (RÅ not. 3/1936).

Enskild person tillhörig lastplats med brygga, som opåttalt användes för allmän trafik, har ansetts skattepliktig (RÅ ref. 40/1949).

Norrbottens Järnverk AB tillhöriga hamnanläggningar, för vilka grundpen-

ningtaxa fastställts av kommerskollegium, ansågs skattepliktiga, när det ej visats, att hamnen i nämnvärd omfattning nyttjats för annat ändamål än bolagets verksamhet. (RÅ not. 686/1956, RÅ not. 2634/1958.)

Jfr under A) *Brygga*.

J rnväg.

Stationshus har ansetts skattefritt även om däri upplåtits tjänstebostad (RÅ ref. 26/1926 II). Likaså om vissa delar därav uthyrt till en speditiönsfirma eller för restaurangrörelse (RÅ not. 852/1932 och not. 1166/1945). Likaså då vissa delar av fastigheten uthyrt mot en hyra av 17.500 kr. till postverket och för restaurangändamål (KR:s utslag 24/10 1932). Stationshus har ansetts skattefritt även då på grund av delvis nedlagd drift endast ett tåg om dagen expedierades (KR:s utslag 20/9 1939).

Däremot har hus, som blott innehåller bostad för stationsföreståndare vid S. J. men ej tillika är stationshus, ansetts skattepliktigt (KR:s utslag 25/9 1946).

Fastighet, som till väsentlig del använts till expeditionlokaler, har ansetts i sin helhet skattefria (RÅ not. 746/1927, not. 1244/1927, not. 172/1928 och not. 1586/1931).

Banvaktstuga har ansetts skattefria (RÅ not. 334/1928).

Byggnad (om 1 rum och kök), som tidigare använts såsom banvaktstuga men blivit överflödig såsom sådan och var avsedd att i händelse av mobilisering eller krig användes till tågexpedition (köket dock uthyrt), har ansetts skattefria (RÅ not. 417/1940). Likaså har en banvaktstuga, som uthyrt till en vägvakt med uppgift att vakta grindar vid järnvägens

korsning med väg, ansetts skattefria (KR:s utslag 17/10 1946).

Däremot har skatteplikt ansetts föreligga för banvaktstuga, som ej alls användes såsom sådan utan var uttyrd (RÅ not. 1542/1931).

Då banvaktstuga, belägen å bangårdsområdet, är uttyrd till enskild person, föreligger skatteplikt ej allenast för byggnaden utan även för den därtill hörande tomt, ehuru bangårdsområdet i övrigt är skattefritt (KR:s utslag 3/10 1946).

Banvaktstuga, som på grund av hälsovådlighet utdömts och på grund därav ej längre användes för sitt ändamål, har icke ansetts avsedd för järnvägsdriftens omedelbara behov. Till följd av lågt värde blev den dock skattefri. (KR:s utslag 18/10 1944).

Skattefrihet har ansetts föreligga för fastigheter, upplåtna till bostäder: åt linjebanförman och linjebanmästare (RÅ not. 1167/1945), åt två ordinarie banvakter, en e. o. banvakt och en ledningsreparatör (RÅ not. 498/1932), åt förste ledningsreparatör och ledningsreparatör (KR:s utslag 16/11 1933), åt ledningsförman, ledningsvakt och reparatör, vilka enligt uppgift ständigt behövdes vid transformatorstation för att kunna utskickas till plats på linjen där fel uppstått (RÅ not. 928/1931), åt banförman, telegrafreparatör och trädgårdsförman till lika delar (RÅ not. 479/1933), åt signalreparatör (RÅ not. 415/1936) samt åt ledningsvakt och stationskarl till hälften vardera (RÅ not. 412/1940).

En byggnad, som upplåtits till bostad åt en överbanmästare och en banmästare, samt en byggnad, som upplåtits till bostad åt dels en förste banmästare vilken innehade ett expeditionsrum jämte 2 bostadsrum och kök och dels en annan vid järn-

vägen anställd person, vilken innehade 2 rum och kök, ha ansetts skattefria (RÅ ref. 56/1931 I).

Skattefrihet har ansetts föreligga för byggnad, innehållande överliggningsrum och dagrum för tågpersonal (RÅ not. 1071/1927, not. 1091/1927 och not. 1000/1931) samt för byggnad, som till mer än hälften användes såsom överliggningsrum för tågpersonal, linjeförråd och manskapsrum ävensom till bostad för en banvakt med bevakningstjänst (RÅ not. 857/1940).

Byggnad, innehållande 11 rum, därav 3 rum och kök upplåtna till bostad åt en banförman, 2 rum och kök till bostad åt en stationsförman, 3 rum till överliggningsrum och 1 rum till expeditionsrum för en banmästare, har ansetts skattefria (RÅ not. 442/1935).

En S. J. tillhörig byggnad, upplåten till bostäder åt en stationskarl, tillhörande trafikavdelningen, ett banbiträde med tjänstgöring som signalreparatörsbiträde med passningstjänst och en banvakt med tjänstgöring vid banavdelningen som "sträckvakt" (med viss inspektionsskyldighet och i övrigt arbetsledare för banavdelningens arbeten å bangården) har ansetts skattefria (RÅ not. 212/1952).

En fastighet, upplåten till bevakningspersonal vid S. J., har ansetts skattefria, ehuru den var utbjuden till salu (RÅ not. 406/1936).

Däremot har skatteplikt ansetts föreligga för ett S. J. tillhörigt betjäningshus med 2 lägenheter om 1 rum och kök, av vilka en upplåtits till en vagn- och stallkarl och en begagnades som överliggningsrum (RÅ not. 301/1933), för en järnvägsab. tillhörig byggnad använd till bostad åt trafikchef (RÅ not. 1107/1931), för byggnad med 2 lägenheter, därav en

upplåtits till en banvakt och en till en stationskarl (RÅ not. 577/1934), för hus, varav hälften upplåtits till en banförman och en banvakt samt hälften till en stationskarl och en konduktör (RÅ not. 586/1932), för hus med två lägenheter, varav 2 rum och kök upplåtits åt en banvakt och 3 rum och kök åt en kontorist (RÅ not. 309/1933), för fastigheter upplåtna till bostäder åt banarbetare (RÅ not. 1540/1931) samt fastighet upplåten till bostäder åt stations- eller trafikpersonal med vissa bestämda timmars tjänstgöring per dag (RÅ ref. 26/1926 I).

Fastighet, vilken till precis hälften använts för sådant ändamål som avses i 5 § 2 mom., har ansetts böra med hela sitt värde upptagas i den skattepliktiga längden (RÅ not. 320—321/1949).

Tomtområde till skattepliktiga bostadshus å i övrigt skattefritt bangårdsområde har jämväl ansetts skattepliktigt (KR:s utslag 23/10 1946).

Norrbottnens järnverk AB tillhöriga järnvägsanläggningar i Luleå ha icke ansetts upplåtna för allmän trafik och ha därför ansetts skattepliktiga (RÅ not. 859/1949).

Järnvägshotell ha i allmänhet ansetts skattefria. Detta är fallet med t. ex. järnvägshotellet i Gällivare (RÅ not. 590/1935 och KR:s utslag 28/10 1946), järnvägshotellet i Emmaboda (KR:s utslag 28/10 1946), järnvägshotellet i Jörn (KR:s utslag 25/9 1946), järnvägshotellet i Bollnäs (RÅ not. 313/1938), järnvägshotellet i Storvik med därtill hörande maskinhus och tvättstuga jämte tomt å järnvägens område (RÅ not. 1742/1931 och not. 252/1933). Skattefriheten har ansetts gälla även om rörelsen av järnvägen utarrenderats (RÅ ref. 94/1929 m. fl.) Skattefriheten har ansetts omfatta även

tomt till restaurangbyggnad, då byggnaden ägdes av annan än järnvägsföretaget (RÅ not. 334/1926 och KR:s utslag 19/10 1934). Kaféstuga (i Morastrand) har också ansetts skattefri (RÅ not. 1064/1927).

Däremot har centralkök, som uppförts inom bangårdsområdet i Krylbo för att bereda där stationerad personal och den tågpersonal, som nödgades uppehålla sig där, möjlighet att till billigt pris erhålla lagad mat, ansetts skattepliktigt. Det var uthyrt till enskild person och även allmänheten tillhandagicks där med matservering (RÅ ref. 26/1926 II).

Järnvägsab. tillhöriga turisthotellet med annexbyggnad i Rättvik jämte tillhörande tomtområde har även ansetts skattepliktigt (RÅ not. 1093/1927).

S. J. tillhörig restaurantbyggnad, belägen vid slutstationen för fjällbanan i anslutning till berg- och linbanan i Åre samt uthyrd till privat restauratör, ansågs skattepliktig, enär den icke ansågs utgöra sådan byggnad, som är avsedd för driftens omedelbara behov utan som en anläggning avsedd att betjäna turister i allmänhet. (KR:s utslag 25/6 1957).

Markområden, som huvudsakligen använts till upplagsplats för varor, vilka ankommit eller skulle befordras med järnväg, ha i allmänhet ansetts skattefria (RÅ not. 198/1933 och not. 290/1935). Även då ett S. J. tillhörigt, vid järnvägsstation beläget område uthyrt till annan som upplagsplats för sådana varor och nyttjanderättshavaren uppfört magasin å området, har det ansetts skattefritt (RÅ ref. 56/1931 III).

Den S. J. tillhöriga fastigheten Stenbrottet I¹ jämte visst annat område i närheten av N. station i Stockholm, vilken mark uppgavs till största delen avsedd

som upplagsplats för gods, som anlönt eller skulle försändas med järnväg, ansågs dock skattepliktig (RÅ not. 601/1940).

Ett av S. J. såsom upplagsplats uthyrt markområde har ansetts skattepliktigt, enär erforderlig utredning saknades om sambandet mellan förvaringen av godset å upplagsplatsen och dess transport å järnvägen (RÅ not. 319/1948).

Markområde, som förvärvats för stationsutvidgning och införlivats med stationsområdet (inom dess stängsel) men ännu ej tagits i bruk för avsett ändamål, har ansetts skattefritt (RÅ not. 413/1935).

S. J. tillhöriga, intill järnvägen i Solna liggande utarrenderade markområden, därå funnos uppförda byggnader, som ansågos använda för annat ändamål än järnvägsdriftens omedelbara behov, ha ansetts skattepliktiga (RÅ not. 285/1939).

S. J. tillhöriga fastigheten Vasagatan 1—3 i Stockholm, innehållande bl. a. järnvägsmuseum, bostäder för järnvägspersonal, däribland för signalreparatörer och banbevakningspersonal, resebyrå, verkstad och olika förråd, uthyrda lägenheter samt till mer än hälften av golvytan lokaler för allmän styrelse eller förvaltning (dock ej för driftens omedelbara behov), har icke ansetts skattefri enligt 2 mom. Fastigheten hade uppförts i skattepliktiga längden endast till den del den upplåtits åt annan till begagnande. Yrkande om hel befrielse, enär fastigheten vore huvudsakligen använd för S. J:s omedelbara behov, har ogillats. (RÅ not. 745/1940).

S. J:s centralförråd (värde 700.000 kr.) har ansetts skattepliktigt (RÅ not. 516/1940).

S. J. tillhöriga anläggningar, bl. a. verkstäder och förråd, användes för att

förse hela statsbanenätets signal- och telefonanläggningar samt fasta anläggningar för elektrisk drift med materiel och redskap för underhåll, ändring och nybyggnad. Anläggningarna ansågs icke vara undantagna från skatteplikt, enär de icke huvudsakligen var avsedda för den löpande driftens omedelbara behov. (RÅ not. 1690/1963).

Bergslagens järnvägs AB tillhöriga, i Åmål belägna mekaniska verkstäder med transformatorhus, ångpannehus m. m. samt växthus för stationsplanteringen ha ansetts skattepliktiga (RÅ not. 292/1935). Likaså reparations-, snickeri- och målarverkstäder å järnvägsområdet i Halmstad, där arbeten utfördes icke blott för den egna utan även för andra järnvägars behov (RÅ not. 493/1935).

Följande till järnväg hörande elektriska anläggningar ha ansetts skattefria: Omformarstation, som hade till ändamål att vidarebefordra till S. J. av vattenfallsstyrelsen levererad elektrisk ström (RÅ not. 1629/1931 och KR:s utslag 13/6 1941), transformatorstation med bostadshus för ledningsvakter och reparatörer (RÅ not. 996/1931), samt hus, som till mer än hälften inrymde transformatorrum och till återstående del utgjordes av en kiosk (RÅ not. 827/1944).

Kioskbyggnad (troligen fristående) vid järnvägshållplats har ansetts skattepliktig (KR:s utslag 13/11 1943).

Skattefrihet har ansetts föreligga för timmeruppfodringsverk vid järnvägsstation (KR:s utslag 16/10 1929). Även vagnvändare och vattentorn med tillhörande ledning, vilka voro belägna å järnvägsstationsområdet, ha ansetts skattefria (RÅ not. 1331/1931).

Statens järnvägar tillhörig fastighet, använd huvudsakligen som centralplats

jämte verkstadsbyggnader, enligt bolaget avsedda för mindre, löpande reparations- och tillsynsarbeten (RÅ not. 190/1941).

Byggnader för spårväg, tillhörig Luos-savaara-Kiirunavaara AB, ha ansetts skattepliktiga på grund av att anläggningen ej ansågs utgöra kommunikationsanstalt, avsedd eller upplåten för allmän trafik (KR:s utslag 5/5 1941).

Stad tillhörigt elektricitetsverk, som till en del levererade kraft till stadens spårvägar, har ansetts i sin helhet skattepliktigt (RÅ not. 500/1935).

I tunnelbanestationerna i Stockholm finns inrymda vissa uthyrda affärslokaler med en golvyta av vid Kungsgatan 1.660 m², Rådmansgatan 135 m², Odenplan 113 m², Sankt Eriksplan 115 m² och Fridhemsplan 50 m². Fråga huruvida dessa affärslokaler var avsedda för tunnelbanedriftens omedelbara behov och jämlikt 5 § 2 mom. KL undantagna från skatteplikt. RR: Av utredningen framgår, att tunnelbanestationen vid Kungsgatan anordnats med särskild mellanvåning under marknivån men ovanför det egentliga stationsområdet samt att däri inrymts — förutom biljetthall och andra med banans drift sammanhängande anordningar — butikslokaler och lagerlokaler i betydande omfattning. På grund av mellanvåningens utförande samt butikslokalernas omfattning och användning kunna dessa icke anses utgöra en till tunnelbanan hörande, för driftens omedelbara behov avsedd anläggning. Förty och då berörda lokaler med hänsyn till omfattning och belägenhet bör upptagas som en särskild taxeringsenhet, finner RR stadgandet i 5 § 2 mom. KL icke vara tillämpligt å dem. Övriga i målet ifrågakomma lokaler få däremot, såvitt hand-

lingarna utvisa, anses hänförliga under sagda lagrum. (RÅ ref. 4/1957.)

Väg.

Vissa enskilda vägar ha ansetts skattefria, enär desamma ansetts upplåtna för allmän trafik (RÅ ref. 31/1936).

Vägdistrikt tillhöriga garage- och förrådsbyggnader jämte tomtområden ha förklarats skattefria såsom avsedda för "driftens omedelbara behov" (KR:s utslag 9/10 1939).

Vägförvaltning tillhöriga byggnader, inrymmande depåverkstad jämte förråd och avsedda att betjäna verksamheten inom ett större område, ha ansetts skattepliktiga (RÅ not. 449/1956).

Vägdistrikt tillhöriga stenbrott och grustag ha ansetts skattepliktiga. Detta blev exempelvis fallet med ett stenbrott med taxeringsvärde av 1.000 kr. (KR:s utslag 2/5 1938), tre grustag med taxeringsvärdet av resp. 4.000, 500 och 1.000 kr. (KR:s utslag 29/9 1939), ett grustag med taxeringsvärde av 1.000 kr. avsett för vägar inom vägdistriktet (KR:s utslag 6/10 1939) samt ett grustag med taxeringsvärde av 1.000 kr., trots att därifrån enligt uppgift endast undantagsvis såldes grus till enskilda vägar och då utan någon vinst samt att det mycket sällan förekomme någon försäljning till enskilda för annat ändamål (RÅ not. 500/1947).

Staten tillhörigt, under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning stående grustag med ett taxeringsvärde av 1.500 kr., innehöll mindervärdigt, jordblandat grus, vilket ej kunde användas som väggrus eller försäljas. Grustaget utnyttjades som upplagsplats för tomfat efter klorkalcium, som använts i vägunderhållet. Fastigheten ansågs skattepliktig. (RÅ not. 417/1961).